Sakala.

ASUTANUD C. R. JAKOBSON A. 1878.

Täna 6 leheküIge

ILMUB KOLM KORDA NADALAS:
teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval
Sakala Kirjastusühisuse väljaandel.
Päätoimetaja vann. adv. K. Baars.

Toimetus Viljandis, Lossi uul. nr. 22, Sakala Panga majas, 2-sel korral.

Toimetuse kõnetunnid kella 10—12 p.

Toimetuse telefonid: üldine 31, trükikojas ja talituses 231, kohalikud teated 31, päevauudiste osakond 231, päätoimetaja kabin. 3 ja kort. 97, toimetaja A. Loorits, kabin. 31 ja korteris 251.

Tarvitamata käsikirju alal ei hoita.

Hinnata kaasandeks poole aasta ja pikema aja tellijatele põllutöö ajakiri „Uus Talu"

Oksiknumber 5 senti

Talitus Viljandis, Lossi uul. 22, Sakala Panga majas, alumisel korral. Avatud äripäeviti kella 8—17, lehe ilmumise päeva eelõhtul ka kella 20—23.

Talituse telefon 231.

Tellimise hind: 1 kuu pääle 60 snt., 2 k. — 1 kr. 20 snt., 3 k. — 1 kr. 60 snt., 6 k. — 3 kr. 10 snt., 12 kuu pääle 6 kr. 10 snt. Välismaale 1 kr. 20 snt. kuus. Aadressi muutmine 10 senti.

Kuulutuste hind: kuulutuseküljel — 4 snt., 1-sel lhk. — 8 snt., tekstis kuulutusekirjaga — 10 snt., tekstis tekstikirjaga või eriliste tingimustega paigutamise suhtes — 12 snt. iga mm ühel veerul. Välismaalised 100 prots. kallimad, värvilised erikokkuleppel. Kuulutusi ilmuvasse numbrisse võetakse talituses vastu lehe ilmumise eelpäevadel ainult kuni kl. 3-ni p. l. järgmisse numbrisse ja teistel päevadel aga talituse lahtiolekuaja lõpuni.

Aadress kirjadele ja rahasaadetistele: **„S a k a l a", Viljandis, postk. nr. 32.**

Nr. 81 | **Viljandis, teisipäeval, 9. juulil 1929.** | **51. aastakäik**

„Ideal"

Teisip., 9. juulil **weel kord paljude soowil rahwaetenduse l**
„Donau tüfar" (Warastatud pruut).
Kütkestaw armastuse- ja kirepoeem 10 aos. Pääle selle lõbus farss 3 aos.
Pääsed kõigile 35, 25 ja 15 snt. **Algus kell 8, sisseminek kuni ½10 igal ajal.**

Kolmap., 10. juulil wiimast korda kaks paremat filmi korraga
1) **„Pariisi keerises"** 2) **„Armastuse põrgu"**
Draama 9. j. Pääosas **Lil Dagower** j.t. Draama 8 j. Pääosas **U. Gibson, W. Dieterle** j.t.
Algus kell 9 õht., sisseminek kuni ½10 õhtul.

Wihmast rikutud laulupäew Türil.

Pooled lauljad jäid ilmumata ja pasunakooride mängust ei saanud üldse asjagi.

Lauljaid siiski rohkem, kui publikut.

Pühapäewal, 7. juulil korraldas Türi Laulu- ja Muusikaselts Türil 2. laulupäewa.

Esialgse kawa järele pidi laulupäew Türi kohta kujunema suurejooneliseks, fest ilmuda oli lubanud 21 koori ligi 1500 lauljaga ning kümmekond pasunakoori. Kuid oli see nüüd tingitud wihmast, wõi meie laulupidude harilikust traditsioonist, aga ka siin jäid peaaegu pooled lauljad ilmumata ja rongikäiku piduplaksile wõidi alata napilt tuhande lauljaga, kelle paraadimarssi juhtisid neli orkestrit.

Laulupeo kawas oli ette nähtud 12 laulu, misjuguseid ka rahuloldawalt ette kanti Wiljandi koorijuhi J. Saare üldjuhatusel. Ainult mõnede laulude juures andis end tunda liig wähene kokkuharjutus.

Nalja sünnitas, kui esimese osa lõppedes teatati, et nüüd järgnewad ettekanded ühendatud orkestrite poolt. Pika votamise järele woolawa wihma all, kusjuures ühtegi pasunahäält kuulda polnud, kutsuti aga lauljad uuesti kokku ja teatati, et pasunakooride kontsert jääb ära, fest orkestrid aurandi wahepääl ära. Nii siis tuligi, et pasunakooride üldjuht J. Waks üldse takti lüüa ei saanudki.

Kontsertosa lõppedes kanti weel ette mõni lisapala ja lauldi elagu laulupeo üldjuhile J. Saarele, laulupeo toimkonnale ja Türi Laulu- ning Muusika Seltsile. Lõppsõnas tänas pidutoimkonna esimees lauljaid, kes pole kartnud wihma ega tuult, kuna orkestrite juures tuletas meelde üht episoodi landeswääri fõjast, kus ka üks fõjawäe orkester ilmunud läikiwate saabastega ja pillidega wäsinud fõduritele meelelahutust pakkuma, kuid waenlase lennuki ilmumisel olnud kõik korraga kadunud. Pärast korjatud pillisid maanteefraawist, nagu umbes juhtus ka seekordsel Türi laulupäewal, kus pea kõik pasunamehed wihma eest putku panid.

Õhtul pidi olema wabaõhu etendus Pärnu töölisteatri tegelaste poolt, kuid wihma tõttu jäi see pidamata.

Üldiselt mõõdus laulupäew kaunis kehwalt, milles pääasjalikult süüdi oli wihm, mis sadas kogu peo aja. Rahwast oli peol kuulamas weel wähem kui lauljaid lawal.

Lõunaslaawia politseiülem Tallinnas peidus

Omandas suurema summa riigiraha ja põgenes Eestisse.

Südameasjad tõid politseisse.

Tallinna poltifei tabas juhuslikult Lõunaslaawia suurkelmi, keda taga otsis kogu ilma politsei. Paar päewa tagasi ilmus Tallinna politseisse keegi naisterahwas, kes teatas, et ta tutwunenud hiljuti kellegi wälismaalasega, kuid see pekswat teda. Naisterahwas palus wälismaalast karistada.

Wälismaalane kutsuti politseisse ja tema passi waatlemisel tekkis politseinikkudel kahtlus, kas see peaks õige olema. Pitsatid passil olid wäga segased ja kiri paistis mitmel kohal olewat parandatud. Pass oli wälja antud Belgradi prefektuurist möödunud fügisel Wladimir Pawlowitsh nimele.

Wladimir Pawlowitsh awaldas areteerimise wastu protesti ja seletas, et tema passiga on asjad kõigiti korras. Tehti ekspertiis, mis näitas, et Pawlowitshi pass on wõltsitud. Areteeritu waidles ka ekspertiisile ägedasti wastu ja nõudis wabastamist. Ta seletas, et tulnud Eestisse ajama äriasju ja Tallinnas polewat tal ühtki tuttawat pääle selle naisterahwa, kes tema pääle kaebas.

Lähemate teadete saamiseks saadeti tema pilt ühes näpunäidetega Belgradi politseile. Kira nähes, et falgamine ei aita, tunnistas ferblane laupäewal politseile, et ta on Lõunaslaawia politseiülem Charo Radunowitsh. Rahwuswahelistes politseilistes otsimisteksirjades leidubki niisugune nimi ja ühtlasi on fäält tähendatud, et Charo Radunowitsh on põgenemisel omandanud 450.000 dinari riigiraha (umbes 30 milj. Eesti senti).

Praegu istub Lõunaslaawia suurkelm wanglas. Kui Belgradist tema kohta kohale jõunawad täpsed andmed, siis antakse ta arwatawasti wälja Lõunaslaawiale. Walespassiga elamise eest tuleb tal kanda karistust ka Eesti kohtu määramisel.

Tööstustööliste palkadest.

Palgatõstmine ei ole praegustes oludes mõeldaw, kuid selle üle wõib läbirääkimisi pidada.

Nõupidamise tulemusi tööliste ja töösturite wahel.

Neljapäewal, 4. jkp. oli haridus- ja sotsiaalministri korraldusel õhtu kella 6-ks kokku kutsutud töösturite ja tööliste organisatsioonide esindajate nõupidamine tööliste põlgakõrgendamise asjus. Nõupidamisest wõtsid osa töölisühingute keskliidu esindajad J. Piiskar, K. Must ja B. Eilman ning wabrikantide ühesuse esindajad K. Maurits, Oja, Patrik, kuna Tartu wabrikantide ühing ja kesk- ja wäiketööstrite ühing oma esindajaid polnud saatnud.

Läbirääkimiste aluseks wõeti ministeeriumi poolt statistika keskbüroo andmete alusel kokkusead tud ülewaade meie tööstustööliste palgaoludest ja elumaksumusest, milles tähelepanu juhitakse, et tööstustööliste reaalteenistus selle tõttu järjest wäheneb, mispärast ofutub tarwiliseks wastawalt elukallidusele töötasu reguleerimine.

Töösturite esindaja Maurits arwas, et meie tööstuse praegune seisukord on seesugune, kus töötasu wõi palgakõrgendamisest ei saa juttugi olla, sest wabrikud liikuda weel waewalt. Selle põhjuseks olewat meie senine majanduspolitika, kus tööstuse arenemise eest tarwilist hoolt ei kantawat. Tööstust ei kaitstawat küllalt kõrgete kaitsetollidega wälismaade wõistlust eest. Seda näitawat muu seas meie passiiwne kaubabilanss. Ka antawat rohkesti tellimisi wälismaa wabrikutele, selle asemel kui kodumaa wabrikud kiratsewad tööpuudse all. Nii olewat see olnud iga walitsuse ajal ja paranemist ei olewat mitte loota. Kui wabrikud saaksid töötada suurema koormatusega, siis oleks wõimalik ka tööliste palku tõsta. Selle eeldus eks peaks aga olema teistsugune tolli, krediidi ja wälistellimiste politika. Soodustused tollipoliitika ja krediitide ja muil aladel ei olewat kuigi suured olnud. Töösturid on pidanud omal algatusel wälismailt kapitaale nõutama ja olewat saanud neid isegi soodsamatel tingimustel kui annab Eesti Pank.

Minister Johanson ja teised tööliste esindajad seletawad, et wabrikud on saanud wõrdlemisi suuri soodustusi nii krediitide kui ka tollikaitse näol. Ka tooresmaterjaalide saamise suhtes on neile wastu tuldud. Meie töösturid on saanud üldiselt rohkem soodustusi kui nad on õigustatud saama. Küll aga wõidawat märgata sagedast põhjendamatut hindade üleskruwimist, mis näiteks ilmneb meie tsementi töösturite soodustest müügi hinnawahes meil ja wälismail. Mõlemapoolse häätahtmise juures olewat wõimalik mõndagi parandust läbi wiia.

Töösturite esindajad teatawad, et nemad on nõus selle küsimuse üle läbirääkimisi jatkama tingimusel, et läbirääkimistest kutsutakse osa wõtma ka erapooletud asjatundjad, kes ühtlasi aitaksid selgitada meie majanduspolitika sihtjooni. Need wõiksid olla wälismaade eriteadlased.

Korratused nõukogude sõjawäes.

Punawäelased põgenewad massiliselt sõjateenistusest.

Woroshilow ähwardab lähenewa sõjaga.

Peterburist teatatakse, et Woroshilowi rewideerimisejõit Peterburi sõjawäeringkonda on lõppenud wäga kurwalt. Samal päewal, kui sõjakomissar ülendas punawäelaste langewat meeleolu, tekkisid Luugas kütipolgus korratused. Rahutused algasid sellest, et punawäelased said kodust kirju, milles öeldakse, et nõukogude wõimud wõtawad talumeestelt ära wiimase lina. See rekwireerimine ei sünni nõukogude tekstiiltööstuse elustamiseks, waid lina müüakse maha „kodanlikkudel turgudel". Punawäelased nõudsid selle kohta selgitusi, kuid antud wastused olid õige udused. Paljud punawäe politilised juhid pekseti läbi ja siis algas massiline sõjateenistusest põgenemine.

Kui Woroshilow korratustest teada sai, siis loobus ta selle ringkonna külastamisest. Samal ajal tarwitas ta punawäe rahustamiseks proowitud abinõu, s. o. ütles, et lähemal ajal puhkeb **lahti sõda. Ühe Turkestanis asuwa diwiisi külas**

Kolm uut lepingut Wenega.

Kohtuliku abiandmise leping nendest kõige lainulatuslikum.

Needel oli wälisministri abi Schmidti ja Wene saadiku Petrowski wahel pikem nõupidamine kohtuliku abiandmise lepingu sõlmimise üle Eesti-Wene wahel tsiwiil asjus.

Hiljuti allakirjutatud Eesti-Wene kaubaleping näeb ette kolme lepingu sõlmimise lähemal ajal. Need on eelpoolnimetatud kohtuliku abiandmise leping, weterinaarkonwentsioon ja kokkulepe kalastamise kohta Peipsi järwel. Nendest on alatud esimese kui kõige tähtsama ja lainulatuslikuma kohta läbirääkimisi ja wälisministeeriumi ringkondades loodetakse selle peatset allakirjutamist.

Lepingu ülesandeks on arendada kohtulikke läbikäimisi, soodustada eritoimetuste edasisaatmist, dokumentide ja aktide wahetamist ning luua teisi wõimalusi koostööks tsiwiilkohtupidamise alal.

Uusi ohwitsere sõjakoolist.

Sõjawäe õppeasutuste juures lõpetasid neil päewil sõjakooli aspirantide kursuse kaswandikud, kes kuulusid tehnilistesse wäeosadesse. Aspirandid komandeeriti wäeosade juurde tagasi, kus neil suwine õppehooaeg tuleb ühes teha. Aspirandid merewäelased komandeeriti juba paari nädala eest sõjalaewade juurde, kuna jalawäelased aspirandid jääwad sügiseni sõjakooli juurde.

Praegu on ka sõjakoolis katsed käimas, millest osa wõtawad üle saja kadeti. Katsed kestawad augusti kunni, mille järele kadetid ülendatakse nooremleitnantideks ja wäeosadesse teenistusse määratakse.

Wõrtsjärwest rohke kiisasaak.

Wõrtsjärwest on käesolewal aastal rohke kiisasaak, sest paljud kalurid on suwewaheajal, kui tööd enam wähem weel ees, kalastama hakanud. Kõige paremateks kalastuse kohtadeks, kus kiisku saab, peatwad kalurid Tarwastu ja W.-Suislepa ning U.-Suislepa endise karjamõisa „Järwekülla" kohti Wõrtsjärwes. Kiiskade kilost maksetakse koha pääl 10 senti.

Uue walitsuse loomisel.

Otto Strandmani kawa kawatsetawa walitsuse tegewuse kohta ja koalitsiooni kutsutawate rühmade seisukohad selle kohta.

Parempoolne koalitsioon O. Strandmani juhtimisel leiab pooldamist.

Kõik oleneb rahwaerakonna „kohamistest?"

Walitsuse isiklik koosseis selgumisel.

Uue walitsuse kujundamise eeltööd on jõudsasti edenenud.

Selle järele, kui Otto Strandman kolmapäeval enne kesköod Riigikogu esimehelt sai ülesande uue walitsuse moodustamist enese pääle wõtta, teatas ta juba neljapäeva lõunal, et ta ettepaneku wastu wõtab ning ametlikult katseid alustab walitsuse kujundamiseks, esialgu parempoolse koalitsiooni alusel alates tööerakonnast ja lõpetades põllumeestekogudega.

Kohe selle järele asus O. Strandman oma kokkuleppe-kava koostamisele ja juba reedel esitas selle üldjoontes kavatsetavatele koalitsioonirühmadele.

Wiimased on omad seisukohad laupäeval teatawaks teinud. Wastustest paistab, et rühmad suhtuwad häätahtlikult O. Strandmani püüetele ja pooldawad temalt esildatud kava.

Otto Strandman selle tõttu jatkab katseid parempoolse walitsuse loomiseks.

Üldiselt ollakse arwamisel, et parempoolse walitsuse loomine Otto Strandmani juhtimisel õnnestub, kui rühmad isikute suhtes ülepääsematuid raskusi teele ei weereta.

Wiljandis, 7. VII. 1929.

Juba järgmisel päewal pärast walitsuse loomise algatuse oma pääle wõtmist, s. o. läinud reedel, esitas Otto Strandman neile rühmadele, keda ta koalitsiooni kawatseb kutsuda, oma kawa, mille aluseł ta tahab kujundada uue walitsuse.

Otto Strandmani kawa

ei sisalda kawatsetawa walitsuse üksikasjalikku programmi, waid ta sisaldab üldist laadi juhtmõtteid tulewase walitsuse tegewuse kohta eeltätt neis küsimusis, mille kohta arwatakse koalitsiooni rühmade esindajate wahel juba enne Riigikogu kokkuastumist mõtteid on wahetatud ja mille suhtes nende rühmade wahel põhimõttelikke lahkuminekuid on.

Riigiugustest küsimustest puudutatakse kõigepääst mitmeti poolt üles tõstetud

põhiseaduse muutmise küsimust,

milleşt Otto Strandmani kawa wäga õnnelikult üle saab, jättes sel korral, kui koalitsioonis seesuhtes kokkuleppele ei jõuta, igale rühmale üksikult wõi kokkuleppes õiguse esineda omal algatusel. Kuid kuna senikana kuni praegune põhiseaduse maksew on, peab walitsus wabalt ja iseseiswalt teotsema selle põhiseaduse piirides ning ühes tema selja taga seiswa koalitsiooniga põhiseadust käsitama lojaalselt.

Tugewa walitsuswõimu kindlustamisest

saab kawa üle sel teel, et ta nõuab koaleeruwate rühmade tegewuse kooskõlastamist seadusandlikus töös Wabariigi Walitsuse seisukohtadega ja Riigikogu ei tohi segada walitsemise funktsioonidesse, waid tema enese tegewuses tulewad tõmmata kindlad piirjooned, et rahwaesindus oma lugupidamist rahwa silmis ei kaotaks ja riiklikku järjekindlat tööd wõiks teha.

Riigiwõimu kurjasti tarwitamise wastu

wõitlemist nõuab kawa täie waljusega, öeldes: „Peab kindlasti maksma jääma, ja kus see nõnda ei peaks olema, maksma pandama põhimõte, et riigi wõimu, riigi ressursse ja riigikassast palka saawaid inimesi ei saa ülemus ega poliitilised rühmad kasutada ega käsutada ei üksikute erakondade ega üksikute kildkondade huwides".

Edasi konstateerib kawa uuesti, et

riigi majanduselu aluseks on põllumajandus

ja nõuab, et seadusandlikul teel loodud põllumajanduse nõuande asutuste tegewust tuleb lojaalselt edendada, tarbekorral seltskondlikku esindust nendes lõwendades. Tööstust aga lubab ka toetada sel määral, kuipalju temal on Eestis loomulikku alust ja kuiwõrd tema meie rahwa kandejõule ja tarwidusele wastab.

Krediidi ja pangapolitika alal

nõutakse laenude igakülgset kindlustamist ja kohustuste mitmetähtajatele laenude sulgemist. Riigi rahaasjutused peawad majanduselu wapustuste ärahoidmise läbi teotsema.

Need ongi tähtsamad Otto Strandmani põhilaused, kuna

teised küsimused,

mis ei tohiks tekitada suuremaid lahkuminekuid, wõiks jääda walitsuse liikmete omawahelisele kaalumisele ja otsustamisele.

Rühmade seisukohad.

Et niiwiisi Otto Strandmani kawa õieti ainult kardinaalseid küsimusi käsitas ja üksikasju ei puudutanudki, siis suudeti ka rühmades kawa kohta õige kähku seisukohti wõtta ja juba laupäewal teatawaks teha. Neist selgus, et

O. Strandmanil on kindel lootus

oma püüete kordaminekusse ja sellepärast ta jatkas läbirääkimisi, kõrwaldades weelgi mõne lahkarwamise, mis esile kerkis.

Selle tagajärjel on selgunud, et täiel määral O. Strandmani kawatsusi

toetawad ajunikud ja tööerakond,

kelle rühmad, pääle rõnelemiji nende üksikute tegelastega, on sellekohase otsuse teinud laupäewal.

Ka samasugune on

majandusmeeste wastus,

mis ütleb, et nende „rühm ei tee takistusi walitsuse kujundamiseks ja ei awalda mingisuguseid nõudmisi".

Kristlaste arwamine

ei olnud ametlikult küll fikseeritud, nende rühm pidi omad seisukohad awaldama eile, kuid üldiselt on teada, et kristlased on nõus kaasa minema ja ülesaamatuid takistusi teele ei weereta.

On nõus ka põllumeestekogud

esitatud kawa aluseł koalitsiooniist osa wõtma. Kuid nad on omalt poolt soowinud mõne küsimuse eriliśt rõhutamist, seega ka üksikasjade allakriipsutamist, nimelt: wiimase aja majandusliikust kirjeldusest wäljawiimise tarwilikkust, põllumajanduse kriisi kõrwaldamiseks wõimsate abinõude otsimist, asunduskapitali kiiret tööle rakendamist, põllumajanduse lühiajaliste laenude ümberkorraldamist pikaajalisteks, ehinus- ja tarbepuie saamise korraldamist ühistel alustel, põllutöö kutseesinduse ellukutsumise kaalumisele wõtmist, maanteedeseaduse elluwiimist terwes ulatuses, maksuseaduste ümberkorraldamist wähenemise suunas, asunduskohtade kiiret kinnistamist, asutuste koondamise ja töö lihtsustamist lõpulewiimist. — Kuna põllumeestekogud omad nõudmised wõrdlemisi tagasihoidlikult redigeerinud on, paistab neil olema tahe O. Strandmaniga koos töötamiseks.

Üldjoontes pooldab ka rahwaerakond

oma ametliku poole läbi kawa, kuid juhib ühtlasi tähelepanu mõnede asjaolude pääle, mis temale küllalt selged ei olewat. Kuna see rahwaerakonnal on harilikuks wiisiks, siis ei peeta temagi selgitusenõudmisi takistawaks walitsuse loomise järgmise järgu — isikliku koosseisu — juurde asumiseks.

Isikute küsimus

on aga meil alati olnud kõige kibedamaks. Siin panewad rühmad harilikult oma telgitaagused töötama ning weeretawad raskusi walitsuse loomise teele ette, nagu seda nägime A. Rei kabineti moodustamisel, kus rahwaerakond oma wigurdamiste tõttu koalitsioonist wälja jäi.

Praegugi on sääl talus

telgitagused hoogsalt tööl,

sest kadedus ja suurusehuhus ei luba ju rahulikult päält waadata, nagu seda alati on nähtud, awaldugu see kas kõrwa kohamistes wõi süü „poiste" kaela weeretamises, kuid mitte kunagi otsekohe ses wäljaastumises. Nii ka nüüdki rahwaerakond ametlikult pooldab kawa, kuid mitteametlikult juba koondab niite asja nurja ajamiseks.

Kõige päält on selleks

tegewusse rakendatud „Päewal.",

mis rahwaerakonna sõiduwette juhituna püüab nüüd omas üliagaruses kannukseid teenida. Juba algusest pääle ta „ennustab" ja kahtleb. Iga tema kirjutis kas algab wõi lõpeb nurjamineku lootustega ja isegi artiklite päälkirjadest wõib lugeda: „Kahtlade jaotus komissukiwiks", „Põhimõtteliselt oleme nõus, aga. . ." j. n. e. ja seda kõik samal ajal, kui isegi wastasrinda jääw „Rahwa Sõna" juba asja üsna kindla näeb olewat, räägitamata koalitsiooni kutsutawate häälekandjatest, kes üksi, kaasa arwatud ka „Postimees", sarnast kahtlust ei külwa. Kuid asi on ju selge — mis rahwaerakonnale hästi ei meeldi, see ametlikult „Post." kaudu waigitakse maha aga poolametlikult „Pwl." läbi lastakse ikkagi rahwale serweerida, et jällegi näidata mingisugust „kohamist"...

Seekord see „kohamine" seisab esijoones selles, et

„Pwl." otsib kandidaate

ministri toolidele ja sellistena kraamib wälja nimesid, mis wõiks labkuminekuid tekitada. Tema sieti tuletab mõnele rühmale meelde nende tegelaśi, kes koalitsiooni kaaslasi juba enne kokkulepele jõudmist tülli wõiksid ajada, — et siis algatust seda kergem oleks mõne kohawate kõrwadega erakonna kätte juhtida.

Omenigi pole need lootused seekord kõige roosilisemad, sest wastawate erakondade eneste häälekandjad otsiwad oma ridadest hoopis teisi nimesid, kui neile „Pwl." kaudu rahwaerakonna ridadest serweeritakse! . .

üldiselt näib olewat tahtmine luua

tugewa isikliku koosseisuga walitsus,

mis koosneks pääasjalikult Riigikogu liikmetest, et seega luua ligemat otsekohest kontakti Riigikogu ja Wabariigi Walitsuse wahel. Koalitsioonis seiswad rühmad saaks wõimalikult igaüks walitsuses esindatud, muidugi teatawas proportsioonis rühmade suurusele.

Kes saawad ministriteks

on aga weel selgumata ja kõik senised „ennustused" kui ka „kohapakkumised" warajased, sedaenam et O. Strandman ise on arwamisel, et üksi erakond ei wõiks pretendeerida teatud kohtadele ja temale kindlaid isikuid ette dikteerida.

On aga loota, et juba

täna-homme felgub

seisukord täielikult ja kui rühmad awaldatud seisukohti tõsiselt on wõtnud, siis ka walitsuse isiklik koosseisu küsimused üle saab ärawõitmata raskusteta.

Lätlased tegid kõmu.

Muretses andmeid Eesti sõjawäe arwust ja asukohtadest.

Petseri poiss Lätis kardetaw salakuulaja.

Läti piirwalwe pidas kinni tundmatu mehe, kes loata läks üle Eesti-Läti piiri ja teatas, et ta tahtnud külastada tuttawaid Lätis. Nende tuttawate nimedest ja elukohtadest ei teadnud aga mees midagi. Kinnipeetu juurest leiti Eesti pass Iljinski nimele.

Ülekuulamisel politilises politseis tehti kindlaks, et areteeritu on osaw salakuulaja. Tema juurest leiti riiete wahele õmmeldud Eesti pääsitaabi käsikirjad ja korraldused, samuti ka mõned andmed Eesti wägede koosseisust ja asukohtadest. Pääle selle leiti salatähtedega kirjawahetus, millest selgus, et Iljinskile oli tehtud ülesandeks koguda andmeid Eesti sõjalisest jõust. Areteeritu saabastest wõeti wälja mingisugused plaanid, mille tähendus ei ole weel selgunud.

Salakuulaja pääülesandeks oli koguda andmeid Eesti sõjawäeliste üksuste arwulisest koosseisust ja sõjawäeosade paigutamisest. Niisuguste andmete kogumine usaldataśse asjatundjatele, kes lõpetanud salakuulamiskooli. ühenduses sellega, et wiimasel ajal on Eesti wõimud sattunud salakuulajate organisatsiooni jälgedele, on Iljinski sunnitud olnud lahkuma Eestist ja salaja minema üle piiri Lätti, kus ta juba omal ajal elanud ja hästi tunneb kohalikke olusid. Samuti on Iljinskile tuttaw ka Leedu.

Ülekuulamisel andis Iljinski wäga wäheseid seletusi, mille põhjal seni on õnnestunud kindlaks teha, et areteeritu ei olegi Iljinski, waid hoopis teine isik. Taskus oli tal walepass Iljinski nimele. Piirist ülemineku oli ta riietatud närusełt, mispärast awaldas hulguse mulje.

Iljinski peetakse praegu kinni Läti politilises politseis. Pärast isiku kindlakstegemist antakse ta wälja Eesti wõimudele ühes kõikide dokumentidega, mis tema juurest leiti ja mis on tõendusełs selle kohta, et ta toimetas Eestis salakuulamist.

Niisuguse kõmulise teate awaldas Läti ajakirjandus, kuid nüüd on aga selgunud, et Iljinski pole sugugi nii suurekaliibriline salakuulaja, nagu Läti sulemehed temast kirjutawad.

Iljinski on pärit Pihkwa kubermangust, rahwuselt wenelane ja elab juba 1916. aastast Petseris. Wiimasel ajal on ta teeninud Laura wallas sulasena. 1926. a. tegi Iljinski katset salaja üle piiri Wenemaale minna, kuid see ei õnnestunud. Nüüd on ta teinud teise katse pääsemiseks Wenemaale ja on selleks läinud Lätti, kuna arwanud sääłt olewat kergem pääseda „paradiisi".

Mingisuguseid tähtsaid sõjalisi dokumente tema juurest ei leitud. Taskus oli temal ainult kiri, milles juttu wene emigrantide organisatsiooni tegewusest Petseris. Samas kirjas nimetab ta ka isikuid, kes salaja käinud üle piiri Wenemaal. Iljinski ise seletab, et selle kirja edasiandmisega GPU-le on ta lootnud leida endale Nõukogude Wenemaal paremat wastuwõttu.

Ametiwõimud on siiski arwamisel, et Iljinski oli ühenduses GPU-ga. Kuid teda ei saa pidada suureks salakuulajaks, siis on ta ikkagi teotsenud Petserimaal ja saanud selleks instruktsioone teiselt-poolt piiri.

Üliõpilase „kullaleid" Jõhwis.

„Kullaproow" ofutus aga uurimisel püriidi liiwaks.

Keegi üliõpilane Jõhwist saatis mõne aja eest majandusministeeriumile kirja, milles teatas, et tema on leidnud kuldasisaldawat metalli. Majandusministeeriumi mäeosakond wastas eratеel, et see ei ole töenäoline, kuna meie maal ei leidu kulda.

Nüüd saatis üliõpilane mäeosakonnale kullaproowid, mis aga uurimisel ofutus püriidi liiwaks.

Ära laota käsi, vaid telli kohe
„Sakala“

Streik ehitatawal raudteel.

Töölised nõnawad palka juurde

Tartu-Petseri raudtee töölised nõudsid ettewõtjatelt, et nende töötasu tõstetaks 20 sendilt 30 sendile tunnis. Esmaspäewal teatasid ettewõtjad, et tööliste nõudmine on neile wastuwõtmatu ja nad ei saa seda rahuldada. Samal päewal kell 12 kuulutasid töölised wälja itaaliastreigi. Tekkinud olukorda jõitis lahendama töökaitsekomisjar.

Laew läks põhja
ühes 27 mehega.

Teatawasti tahetakse Ilmasõja ajal Muhu wäinas põhjalastud Wene laewa „Slawut“ üles tõsta ja sellel tööl on kohal üks Ameerika laew, millel umbes 27 töölist. Esmaspäewal walitses merel kõwa torm ja selle tagajärjel hakkas laewa ahter ootamatult wajuma. Warsti wajus wee alla ka laewa nina. Ollakse arwamisel, et kõik töölised wõisid saada surma, kuid mõned oletawad, et mehed ujusid „Slawale“, millest osa on wee alt wäljas. Balti päästeseltsi laewn paluti appi rutata. Praegu ei ole teada, misjugusel põhjusel õnnetus juhtus.

Tolliwalit. pääraamatupidaja wabaks
20.000. kroonilise kautsjoni wastu.

Tolliwalitsuse pääraamatupidaja Walkenklan, kes teatawasti wahi alla wõeti kun aja eest päewakorrale kerkinud Harju Panga sinepi looga, wabastati nüüd kuni kohtuni 20.000-kroonilise kautsjoni wastu.

Eesti jalgpallimehed
jaid lüüa.

Landskronas peetud jalgpalliwõistlusel lõppes Eesti ja Rootsi meeskondade mäng tagajärjega 4 : 1 rootslaste kasuks.

Palgad ja tööaeg
seadusandlikul teel normeerimisele.

Möödunud pühapäewal peeti Tallinnas ülemaalise wallasekretäride ühingu aastapääkoosolekut. Koosoleku tähtsamaks punktiks oli wallasekretäride palka ja tööaega puutuwate küsimuste arutamine. Wõeti wastu otsus, millega selts tarwiliseks tunnistab wallasekretäride palgaolude ja tööaja kindlaksmääramise seadusandlikul teel. Wastawasiuline märgukiri on esitatud selles asjas siseministeerinmile juba waremini.

Selts ougi juba suutnud läbi wiia, et mitmed maawolikogud on wallasekretäride palgaolusid korraldama hakanud. Ainult Harjumaal ei olewat weel selles mõttes midagi saawutatud.

Paawst tuleb wälja.

Ametlikult teatatakse, et 25. juulil lahkub paawst esimest korda Watikanist ja wõtab osa pidulikust rongikäigust, mis korraldatakse sel päewal Roomas.

Täna uus walitsus?

Otto Strandmanil on korda läinud töökawa juhtes rahuldada koalitsiooni kutsutaw. rühmi.

Walitsuse isiklik koosseis selgub täna.

Õhtul uue walitsuse ametisse kinnitamine?

Tallinna, 8. juulil 1929.

Kahe wiimase päewa jooksul on riigiwanema kandidaat pidanud läbirääkimisi uue walitsuse töökawa ja koosseisu asjas, kusjuures ta lanpäewal informeeris Riigikogu esimeest läbirääkimiste senisest käigust.

Laupäewa õhtul oli O. Strandmanil kokkusaamine põllumeestekogude tegelaste A. Jürmani ja J. Hünersoniga, pääle selle weel kristlikn rahwaerakonna esindaja, töörakondlase A. Anderkopiga ja asunikkude koonduse esindajate O. Kösteri ja J. Zimmermanniga. Muu seas on O. Strandmanil olnud kokkusaamine ka kindral Laidoneriga, kellega wahetatakse mõtteid tähtsamatest politilistest küsimustest ja walitsuse kujundamisest.

Pühapäewal wiibis O. Strandman Pärnus, kus tal oli kokkusaamine dr. Akeli ja J. Tõnissoniga. Wiimasega oli O. Strandmanil mõttewahetus riiklikkudest päewaküsimustest, uue walitsuse ja Riigikogu tööde korraldamisest. Teisipäewaks sõidab J. Tõnisson Tallinnasse.

Eilse päewa jooksul jatkas O. Strandman läbirääkimisi üksikute tegelastega, kusjuures olewat selgunud, et suurematest rühmadewahelistest lahkuminekutest on õnnelikult üle saadud ja on wäga wõimalik, kui üle öö päewakorrale ei kerki mingisugune ootamatus, et siis esitab O. Strandman oma walitsuse Riigikogule kinnitamiseks juba teisipäewa õhtusel koosolekul.

Kuigi nüüd juba näib koaleeriwate rühmade wahel olewat kokkulepe põhimõttelistes küsimustes, ei saa siiski weel praegusel silmapilgul rohkem kindlasti öelda, et koalitsioon algab töörakonnaga ja lõpeb põllumeestekogudega. Sel koalitsiooniwalitsusel on Riigikogus selja taga 61 liiget. On ka täiesti kindel, et O. Strandmani walitsuses saawad põllumehed ja asunikud kumbki kaks ministrikohta, kuna teised koaleeriwad rühmad igaüks ühe.

Uue walitsuse isiklikn koosseisu suhtes ei ole weel olemas täielist selgust ja isikute leidmine ministrikohtadele oleneb weel mitmest kombinatsioonist, mis praegu kaalumisel. Põllutööministri kohale wõistlewad asunikud ja põllumeestekogud, misjuguses küsimuses need kaks politilist rühma teineteisele ei taha järele anda. Sellepärast on töenäoline, et põllutööministriks kutsutakse rahwaerakondlane ja sel juhtumil köneldakse A. Keremist, kui põllutööministrist. Asunikkude rühmast on ministrikandidaatideks O. Köster ja J. Zimmerman. Praegu ei ole weel kindel, misjugused ministeerinmid lähewad asunikkude juhtimisele, kuid arwatawasti jääb O. Köster teedeministriks edasi. Wälisministeerium antakse wist kristlikule rahwaerakonnale ja wälisministriks saaks uuesti Jaan Lattik. Põllumeestekogudel on ministriteks A. Jürman ja J. Hünerson, kuid praegu ei wõi weel kindlasti öelda, misjugused ministeerinmid lähewad nendele.

Walitsuse isiklikn koosseisu kujundamisel on tekkinud raskus selle tõttu, et senine sise- ja kohtuminister T. Kalbus olewat teatanud, et ta ei tahtwat wastu wõtta ministrikohta. Sel juhtumil tuleks töörakonnas ministrikandidaadina kõne alla J. Juhkam, kuid wiimase tõttu muutub ka ministrikohtade jaotamine, kuna siis tuleb päewakorrale sise- ja kohtuministri kohale isikn leidmise küsimus. Eile õhtul pidi igatahes selgnma, kumb töörakondlasest läheb O. Strandmani kabinetti ja siis on ka wõimalik uue walitsuse isiklise koosseisu suhtes kokku leppida. Igatahes loodetawat, et O. Strandmanil õnnestub enne tänast Riigikogu koosolekut jõuda walitsuse koosseisu suhtes lõplikule selgusele ja siis tuleks ka walitsuse ametisseseadmine arutusele samal koosolekul.

Kapten Fitzroy,
Inglise konservatiivsete partei kuulsam kõnemees, kes üksmeelselt tagasi waliti alamkoja esimeheks.

Ärge häwitage linde!

Jahilinnud alles nii wäikesed, et nende päälejahipidamine mõttetu

Külma ja hilise kewade tõttu on käesolewal aastal jahilindude haudumise- ja kaswuaeg jäänud lühikeseks ja jahi alguseks linnupojad alles niiwõrt wäikesed, et nende pääle jahi pidamine oleks täiesti mõttetu.

Metsade päämaalitsus pikendas läinud aastal riigi päralt olewatel maaaladel jahi algust lindude pääle: partidele ja weelindudele kuni 1. augustini ja tetredele ja soolindudele kuni 15. augustini. Käesolewal aastal seda muudetud ei ole, küll aga on Tallinna suuremad jahiseltsid neist tähtaegadest pidanud kinni.

Oleks üldiselt wäga soowitaw, et nimetatud jahiaegadest ka teised jahiseltsid ja kütirühmad oma liikmete kaudu kinni peaks ja kaasa mõjutsid, et see igale mõistlikule jahipidajale loomade kaswu huwides enam kui pühamaks kohustuseks oleks.

Arstil ilus teenistus.

Autojuhtide ülewaatuse eest 500.000 senti.

Nagu „Rahwa Sõna“ teatab, käiwad kõik autojuhid Tallinnas arstiliu kontrolli alla, ilma milleta neile kutsetunnistusi ei anta. Teedeministeerinumi poolt tehtud korraldus, et kõik autojuhid, kelle üldarw Tallinnas 2000 ümber, peawad ilmuma arstilule ülewaatusele terwishoiuosakonda. Arstiliu järelewaatuse ainuõigus olewat sellega antud terwishoiuosakonna juhatajale dr. Sarwele.

Igalt autojuhilt wõetawat arstiliu ülewaatuse eest erkorraliselt maksu 250 senti. Sellega teeniwat linna terwishoiuosakonna juhat. dr. Sarw umbes 500.000 senti.

Põlewkiwitööstus laieneb.

Põlewkiwi kütteks ja õlitooteid tarwitatakse järjest suuremat määral.

Riigi põlewkiwitöösrus on käesolewa aasta esimese 6 kuu jooksul wälja kaewanud 11.106.270 puuda põlewkiwi, mis on eelmise aasta toodangust sama aja kohta 2.393.270 puuda wõrra rohkem. Müüdud on põlewkiwi aasta esimesel poolel 11.909.030 puuda, mis läinud aasta wastawast müügist 2.658.433 puuda wõrra suurem.

Põlewkiwi saaduste õli on aasta esimesel poolel müügile läinud 175.000 puuda, sellega näitab põlewkiwi õlitöösrus sammuwat märgatawat tõusu teed.

Dolomiidi ja marmori kontsessioon.

Saaremaal anti o.-ü. W. Reinok ja Ko-le.

Saaremaal Atla küla lähedusse anti neil päewil wälja kontsessioon o.-ü. W. Reinok ja Ko-le marmori ja dolomiidi wäljakaewamiseks 280 hektaarilisel maaalal. Kontsessionäär on kohustatud mineraalwarasid aastas wälja kaewama 10.000 tonni alates 1. jaan. 1930. a. Iga wäljakaewatud tonni päält tuleb riigile maksta 0.06 kr.

Aurukatelde järelewaatuseks
töötatakse wälja uusi määrusi.

Aurukatelde ehituse ja korrashoiu järelewalwe kohta on Eesti tehnikalise järelewalwe seltsi poolt uus määrus kokku seatud, mis praegu majandusministeerinmis läbiwaatamisel. Uus määrus näeb ette ka aurumahundite (reserwuaride) ehituste järelewalwet, mille kohta warem määrusi ei olnud.

Südametu tegu.

Sidus lapsele kiwikaela ja wiskas jõkke.

Reedel, 5. sky. leiti Waskuarwa lähedalt Narowa jõelt umbes poole aasta wanuse lapse laip, millele oli nööriga kiwi kaela seotud. Kohutawast leiust anti kohe politsei wõimudele teada, kes asus wiibimata seda juhtunud ema kindlaks tegema, kes oma lapse sarnasel meetodil hukanud.

Macdonaldi walitsuse programm.

Mitte sotsialistlikud eksperimendid, waid kawakindel töö riiklikul alusel.

Konstitutsiooniline demokraatia — parem riigikord.

Suure huwiga oodati uues Inglise parlamendis troonikõnet, milles leiawad wäljenduse walitsuse politika sihtjooned. Kogu maailma huwitas küsimus, misjuguses wormis ja kui kindlajooneliselt teeb Macdonaldi tööliswalitsus teatawaks oma sise- ja wälispolitilise kaiwa. Troonikõnest ei wõidud oodata mingisuguseid erilisi sensatsioone, sest Inglismaal sünnib kõik kindla traditsiooni järele ja järsud hüpped ühesõt äärmusest teise ei ole wõimalikud. Troonikõnes on nimetatud siiski tööliserakonna walimiseplatwormi kõik punktid, kuid need on formuleeritud nii tagasihoidlikult, et isegi opositsioon ei leidnud põhjust ägedaks kallaletungiks.

Hää wahekorra alalhoidmine teiste riikidega, reparatsiooniprobleemi lahendamine, Reini piirkonna ewakueerimine, läbirääkimised Ameerikaga mererelwastuse wähendamise küsimuses, rahwuswahelise tribunaali mõju suurendamine — need on küsimused, mida sel wõi teisel kujul on olnud sunnitud arutama kõik walitsused Inglismaal. Ka diplomaatliku wahekorra jalulesseadmine Nõukogude Wenemaaga on wäljendatud nii tagasihoidlikult, et selle wastu ei ole kellegi midagi ütlemist. Nii ei ole üldse juttu wiiwtamatust läbikäimise alustamisest, nagu waremini kõneldi, waid wahekordi Nõukogude Wenemaaga tahetakse uuendada teatud tingimustel. See osa troonikõnest ei rahuldagi Moskwa politikuid, kuna nemad on pettunud oma lootustes.

Pärast troonikõnet ilmus „Prawda“ artikli, milles tugewasti kallale tungitakse Macdonaldile. „Prawda“ ütleb, et troonikõne annab huwitawa materjali tööliswalitsuse iseloomustamiseks ja paljastab kogu wale ning silmakirjalikuse, millega Macdonaldi kabinett ilmub politilisele areenile Inglise kodanluse sõnakuuleliku sõjariistana. Macdonald ja teised tööliserakonna esindajad lubasid walimisewõitluses mitmel korral Inglise töölistele kohe alustada läbikäimist Nõukogude Wenemaaga. Kuid nüüd möödub nädal nädala järele, kuid tööliswalitsus tammub ikkagi endisel kohal. Nüüd on lastud lendu kuuldus, et Macdonald ei wõiwat kuid. enne alustada wahekordade sõlminist Nõukogude Wenemaaga, kui ta pole weel kõnelenud president Hooweriga. Kuid see on ainult ettekääne, et kõrwale põigata töölistele antud lubadusest. — Nii kirjutab Moskwa walitsuse ametlik häälekandja.

Sellest on näha, et kuigi Macdonaldi walitsuse wälispolitikas on mõjule pääsenud mõnesugused uued tendentsid, mis puudusid Chamberlainil, kuid siiski ei ole märgata järsku hüpet. Tööliswalitsus tunnistab rahwusliku huwi kogu oma wälispolitika aluseks. Isegi Prantsuse politikud, kes kõige rohkem olid ärewuses Inglismaa uue kursi pärast, on nüüd rahunenud. Mõjuwamad Pariisi lehed on üldiselt rahule jäänud troonikõnega ja nende arwamine temas wäljendatud põhimõtetest on häätahtlik. Ainult äärmine natsionalistlik ajakirjandus näeb troonikõnes Inglise-Saksa liitu, mis sihitud Prantsusmaa wastu.

Ka sisepolitikas on ärewus waibunud. Troonikõnes lubatakse wõidelda tööpuudusega, reorganiseerida sõetööstus, korraldada sotsiaalkindlustus, kaotada 1927. a. seadus ameriühingute kohta, walimiseseaduse nuuta, kuid kõikidele nendele küsimustele ei lähenera parteipolitilisest, waid riiklikust ja üldrahwuslikust seisukohalt. Klassiwõitlusest ei ole siin juttugi, samuti ei hakata tegema riskantseid sotsialistlike eksperimente, mis wõiksid wapustada majanduslikn elu normaalset arenemist.

On huwitaw ära märkida, et kõige rohkem rahulolematust troonikõne wastu wäljendawad tööliserakonnas eneses leidwad rahempoolsed ellused. Suurem osa töölisgruppe Inglismaal, samuti ka wastased kodanlikust leerist leiawad, et troonikõnel on riiklik-natsionalistlik iseloom, millega wõib täiesti rahule jääda.

Suurt tähelepanu wäärinad Macdonaldi arwamised rewolutsioonist ja demokraatiast. Sotsiaalsed ja rewolutsioonilised nuendused peab nüüd Macdonaldi arwamise järele sündima rahulisel teel läbiwiidud reformide kaudu. Hoolimata sellest, et käesolewal ajal kõneldakse demokraatia kriisist, usub Macdonald siiski, et konstitutsiooniline demokraatia on kõige parem walitsemiseworm. Macdonald finnitas, et rahempoolne tööliserakond on rõhmanud oma sõpu konstitutsioonilise demokraatia laewa masti. Need sõnad wõeti wastu walju hääskiiduga kõikidelt parlamendi gruppidelt.

Ollakse arwamisel, et üksköik, kuidas lõpeb tööliswalitsuse politika Inglismaal, on ta siiski samm edasi selle poole, et tõsiselt näidata, kas parlamentlik demokraatia pöeb kriisi, ja samm uute wormide leidmise poole, mida otsib inimkond iisemise ja wälise rahu kindlustamiseks.

23 bandiiti poodi üles.

Mehhikost teatatakse, et walitsuse wäed on tabanud 23 isikust koosnewa bandiitide salga, kes tungis Atotonilko linna ja haawas sääl seitset kodanikku, kellest üks surі. Wäljakohus mõistis kõik bandiidid surma ja nad poodi üles telefonipostide otsa.

Tööpuuduse kaotamine Inglismaal.

Walitsus peab wõtma tarwitusele erakorralised abinõud.

Rahwastelit tallab tühja tuult.

Salapitsatihoidja Thomas, kelle ülesandeks on wõidelda tööpuuduse wastu Inglismaal, esines 3. juulil alamkojas ettekandega, milles tegi teatawaks mõned walitsuse kawatsused tööpuuduse wähendamise alal. Thomas ütles, et tööpuuduse lõplik lahendamine ei ole lahutataw tööstuse ja kaubanduse elustamise küsimusest. Kuna seisukord praegusel silmapilgul on wäga tõsine, siis nõuab see walitsuselt erakorarliste abinõude tarwitusele wõtmist.

Endine warakantsler Churchill teatas, et wanameelsed esinewad parandusettepanekuga Briti tööstuse kaitse asjas. Ta nõudis, et walitsus oma kawatsused sel alal teeks teatawaks wõimalikult lähemal ajal. Töötülide lahendamise asjas ei luba wanameelsed endise korra uuesti maksmapanekut. Walimiseseaduse muutmise asjas seletas Churchill, et wanameelsed ei ühine tööliserakonnaga wabameelse erakonna kaotamise katses.

Wabameelsete juht Lloyd George käsitas merejõudude wähendamise küsimust ja soowitas kõikide mereriikide konwerentsi kokkukutsumist, kuna läbirääkimistest kahe riigi wahel ei olewat mingit kasu. Rahwasteliidu desarmeerimisekomisjon olewat seni tallanud ainult tuult, kuna ta ei ole suutnud läbi wiia mingit sõjajõudude wähendamist. Kui walitsus ei suuda Euroopa mandril läbi wiia maawägede wähendamist, siis on rahu ikkagi hädaohus. Ei ole sugugi õige sanun, et kawast jäetakse wälja õpetatud reserwid. Need reserwid tulewad kindlasti sõjajõudude wähendamise küsimuse arutamisel arwesse wõtta. Walimiseseaduse parandamise kohta ütles Lloyd George, et wabameelne erakond tahab kasutada oma praegust seisukorda selleks, et tulewikus saaks 5 miljonit wabameelsete walijat parlamendis oma arwukohase esinduse.

„PAREM UKS TUGEV, KUI MITU NÕRKA“—

on wanarahwa terawmõtteline tarkussõna, mis täiel määral maksew ajalehtede kohta. Pidage seda silmas ja tellige kohe

„SAKALA“

kes on juba 50 aastat püsinud

Rahaauk warastati tühjaks.

Wiimsi peremehel 2200 kuldrubla rehetoa põranda all.

Wiimsi walla taluperemees Mart Muru suri 30. juunil. Tal olnud suurem summa kuldraha rehetoa põranda alla suure purgi sisse ärapeidetud. Kui pääle mehe surma leinama jäänud lesk seda raha wõtma läinud, leidnud ta üllatusega ainult tühja purgi eest.

Kriminaalpolitsei juurdlusel läks korda kindlaks teha, et warguse on toime pannud õed Liina ja Alide Maripuud, kes talus teenijateks olnud. Nad tunnistasid oma süü üles ja pääle selle paigutati nad wangimajja. Warastatud raha kokku 2200 kuldrubla, saadi kätte.

Kaidas surrakse Berliinis.

Wiis lusikat kõhus. Tünamiidipadrun suus.

Saksa lehed teatawad kahest omapärasest enesetapmise juhtumist, mis leidsid aset neil päewil Berliinis. Wang, kel oli weel isnida mõni aasta, neelas alla wiis metallist lusikat, mis ta selleks otstarbeks aegamööda kogunud. Hoolimata sellest, et tehti kiire operatsioon, suri ta siiski.

Maaaluse raudtee ehitusetööline wõttis suhu tugewajõulise dünamiidipadruni ja laskis eneje tükkideks.

Taani kuninga püksid
Sünnitawad palju nalja ja lõbusat meeleolu.

Taani kuningal on juhtunud Sejrö saarel wäga huwitaw õnnetus, mis walmistab terwel maal nalja ja lõbusat meeleolu. Taani kuningas Christian külastanud hiljuti nimetatud saart, mis kuulub terwena kellelegi mõisaomanikule. Mõisaomanik asetanud kuningliku külalise istuma ühele toolile, millel 70 aasta eest istunud sama saart külastanud Friedrich Seitsmes.

Toolilt tõustes komistanud kuningas ja nii õnnetult, et oma püksid lõhki käristas. Kuningas oli sunnitud ühte talu põgenema, pus perenaine nobedasti niidi ja nõelaga tekkinud paha parandama asus. Kogu saare elanikud wiibinud kohal ja karjunud kuningale „elagu“.

Kahtlased töölepakkujad.

„Auras“ ööbel peremehe leiwakotiga.

Kuna juba heinaaeg kätte on jõudnud, käiwad külades ringi igasugused kahtlased heinatööle pakkujad, kes odawa tasu eest lubawad töötada. Meeste wiletsa wälimuse ja räbala riietuse tõttu ei wõeta neid aga pea kuskil tööle, waid öeldakse, et tööjõudu omalgi küll. Kuid leidub ka neid, kes endid sisse wedada lasewad.

Kabala wallas K. talus wõetigi mees katseks heinamaale kaasa. Päewa logeles mees kuidagiwiisi ära, kuid ööbel, kui kõik magasid, „auras“ mees ühes leiwakotiga oma teed, ka rahakott oli mehele näppu hakanud, kuid õnneks polnud sääl sees rohkem, kui mõnikümmend senti. +0.

Huwi Narwa kose kasutamiseks.

Sakslased tahawad Prantsuse rahamehi kaasa tõmmata.

Lootused Wenemaa puude pääle.

Saksa majanduslikkudes ringkondades märgatakse wiimasel ajal elawat huwi Narwa elektrijaama kontsessiooni küsimuse wastu. Eriliit huwi näitawad üles: Siemens-Schuckerti suur kontsern, suured tselluloosiwabrikud Aschaffenurg, Feldmühle ja Hardy rühm.

Seda asjaolu seletatakse sellega, et Saksa majanduslikuks wäljapääsuhiks on ikkagi Wenemaa, siis mõeldakse kontsessioonidega, mille keskkoht oleks piiririikides, katset teha, kuna sellisel juhtumil tooresained saadakse Wenemaalt. Sarnase kontsessioonina oleks kawatsetud Narwa elektrijaam ja tselluloosiwabrik eestkätt katseks.

Narwa koskede kasutamata jõud on wäga suured. Narwa enda koskede 20-meetrilise kukkumisjõrguse juures on tema kogu kogumine energia 64.000 hobusejõudu. Peipsist kümme kilomeetri kaugusel olew Omuti kärestik annab 18.000 hobusejõudu.

Elektrijaama ja tselluloosiwabriku ehitamine arwatakse maksma minewat kumbki 10 miljonit krooni. Selle summa kokkusaamiseks kawatsewad sakslased kaasabi otsida mõnelt wälismaa rahameestegrupilt. Loodetawateks kaaslasteks nimetatakse siin prantslasi. Isegi on olnud läbirääkimisi Prantsuse endise ministri Loucheuri ja Navarre rühmadega. Kaasa tõmbama loodetakse ka paar Norra majandusrühma.

Dr. Wittlichi arwestuse järele wõiwat tulla Narwa jõujaama juures keemiasaaduste walmistamine palju odawam, kui seda Kesk-Euroopas teha wõidaksse. Tooresainete asjas rajawat aga Saksa kontsessionäärid oma lootused Wenemaa puude pääle, sest rahulepingu järele peab neid Wenemaalt 30 aasta jooksul saama 275.000 kantmeetrit aasta kohta.

Kogutakse mälestisi 1905. aastast.

Aftakse awaldama mälestisi ja dokumente 1905. a. liikumise ja selle likwideerimise kohta.

Eesti maaelaegses ühiskondlikus arengus otsustawat osa etendanud sügaw ja laiaulatuslik murrang, mis toimus 1905. a. wabadusliikumises ja sellele järgnewal ajajärgul, wajab meie ajaloouurimiseks eriliit tähelepanu. Selles weenudunud, on asjast huwitatud isikud käesolewa aasta kewadel asutanud erilise ühingu „1905. aasta Selts“, mille päämiseks ülesandeks on teha eeltöid nimetatud aasta wabadusliikumise, selle eeljärgu ja järellainetuse ajaloolisteks uurimiseks.

Oma ülesannete teostamiseks kogub „1905. aasta Selts“ muu seas eriti igasuguseid kirjalikke ja asjalisi materjale nimetatud wabadusliikumise kohta. Käesolewaga pöördubki seltsi juhatus kõigi 1905. a. liikumisest osawõtnud wõi seda kitsamas wõi laiemas ulatuses tähelepannud isikute poole ülestutsega saata nimetatud seltsile oma mälestisi 1905. a. wabadusliikumise, sellele eelnenud sotsialistlikn ja käremeelse liikumise, järgnenud rewolutsioonilise liikumise likwideerimise, karistussalkade tegewuse jne. kohta. Selts kawatseb neist awaldada tulewal aastal 1905. a. liikumise 25. aastase juubeli puhul wähemini esimese köite „Mälestisi ja dokumente“.

Selts wajab selliseid materjale juba 1. okt. s. a., millist tähtpäewa palume silmas pidada.

Edasi palub selts saata temale igasuguseid ülalnimetatud liikumisega ühenduses olnud kirjalikke ja asjalisi materjale, nagu lendlehti, üleskutseid, üleswõtteid, joonistusi, lippe, relwu, karistuswahendeid jne. Kõik need esmed hoitakse alal seltsi poolt asutatawas muuseumis ja arhiiwis. Wiimases kogutakse ka 1905. a. liikumisest osawõtnud üldiste ja kohalikkude tegelaste kohta eluloolisi andmeid, mida palutakse saata wõimalikult rohkel määral.

Loodame, et esitatud üleskutse leiab kõige laiemat tähelepanu kõigilt meie kodumaa ja rahwa ajaloo wastu huwi tundwailt isikult.

1905. aasta Seltsi juhatuse nimel
Abiesimees: P. Treiberg
Sekretär Hans Kruus.

Aadress: Tartu, Jakobi 34, „1905. aasta Selts“.

Muinasjutt walgesabaga mustast hobusest.

Wiljandi mees löikas 15 hobusel sabad takka, Petseri mees aga 47.

Kui hobuste sabad on hinnas. . .

Mitu korda oli leheweergudel juttu sellest, et Wiljandimaal kaoiwad saladuslikul kombel hobustel sabad. Loom wiiakse koplisse, on saba taga, aga tuuakse koplist koju — takka nudi. Palawate ilmadega on hobused, kellel sabad ära „kadunud“ õige kurwas seisuforras — nad ei saa eemale tõrjuda parme ega jääsli ja ka silmale ei ole ikka ilma sabata hobune kuigi armas.

Eile hommikul helistas Wiljandi politseisse nahakaupmees Stein ja teatas, et tema juures pakub hobusesabajõhwe müüa keegi maapoiss, wõib olla, on need samad jõhwid, mis lehtede jutu järele hobustel tagast ära lõigatud.

Poiss toodigi kriminaalpolitseisse; tema juurest leiti terwelt 5 kilogrammi hobusesabasid — musti, walgeid ja raudjaid. Jõhwikaupmees, kelle iiikus selgus Wistemõisa walla Thatu talu omanik Jaan Mikt, 20 astat wana, seletas, et need sabajõhwid kuuluwad tema isa kolmele mustale hobusele, kelle takka siis poiss jõhwid 3—4 aasta jooksul korjanud. Üldse oli aga puurras umbes 15 hobusesaba, mispärast kriminaalpolitsei toimetas poisi wanglasse, kuhu ta jääb kuni asja lõpliku selgitamiseni. Muinasjutru walge sabaga mustast hobusest kriminaalpolitsei igatahes küll ei usu.

Nagu selgub, on hobusesabadewargus ka teistes maakondades õige harrastatawaks spordiks kujunenud. Nii näiteks on Pska ümbruskonnas neil päewil ära lõigatud 47 hobuse sabad. Lõikajaks oli keegi Petseri mees, kes otsis maad mööda tööd ja matkakulud hankis hobusesabade müügist.

Jumalik komöödia.

Riiklikk. ülesannetega organisatsioon jagab riiklikk. summade abil walmistatud aumärke.

Põhiseadus ja riigi toetuste kasutamine.

Aumärk rind : — põhimõtted nurka!

Seldakse, et eestlase tagasihoidlikule ja ületiigset fära ning uhkust põlgawale iseloomule wastawalt on meie põhiseadus förwale heitnud aumärgid ja ordenid. Ta mitte üksnes pole nad loomata jätnud, waid on nad koguni päris imperatiiwselt ära keelanud. Ei luba neid üldse wastu wõtta ei kelleltki ega ka kanda ei mistil tingimusel, wälja arwatud meie Wabadussõja teenete näiliseks hindamiseks wäljajagatud Wabaduse Ristid.

Seda põhiseaduse otsekohest keeldu pole aga pühaks peetud. On meil olnud isegi riigiwanemaid, kes pole keeldunud wõõraste riikide aumärke wastu wõtmast ja ka — kandmast, rääkimata neist teistest riigitegelastest, kelle otse haiglaseks fireks on saanud föikfuguste märgiteste korjamine kuningakodadest ja mujalt, kus neid aga jaotatakse. Meil pole neid „rinnadekoratsioone" tagasi lükatud, waid meil neudega koguni uhkeldatakse ja igal wõimalikul juhtumil loendatakse mitte üksnes meie iseseiswuse ajal „teenitud" aumärgikesi, waid nii mõnegi juubeli puhul ja muudel farnastel juhtumitel leiame ülistatu elulookirjeldustes „Stanislausleid" ja „Annasid" Wene ajastki!

Kaugeltki mitte pole meil õigeks peetud farnast talitusewiisi. On awalikult hukka mõistetud nii meie oma wiibinud Wabaduse Ristidega reisikohwrimehi, kui ka wõõrsilt aumärkide wastuwõtjaid. Kuid kõik on jäänud ainult sõnadeks ja pole mitte wäga kaua sellest, kui ühelugu wõisime kuulda, et mõnele sõjawäelasele wõi teistele tärnikesi ihkawatele tegelastele on wabariigi walitsus isegi luba annud wastu wõtta wõõraste riikide aumärke. Siis öeldi, et pole midagi parata. — Wõõraid ei tohtiwat aumärkide tagasilükkamisega haawata ja meie weneaegsetes seadustes olewat „auk" nende tärnikeste sustes sees, sest neis ei leiduwat takistawaid määrusi põhiseaduse deklaratiiwse nõude täitmiseks.

Nii siis — pole paragrahwi aumärgikeste wastuwõtjate ja neude wastuwõtmist lubajate wastu! Ei leidu neude jaoks trahwimäärasid, ei saa neid kuidagiwiisi karistada!

Ja nii siis tuligi, et aumärgikesi tekkis ühtelugu. Sest polnud paragrahwi — nii weider, kui see ka ei ole. On ju iga turulise ja piimanaise trahwimiseks kurikuulus rahukohtunikupa ragrahw 29, kuid tärnikeste ja aumärgikeste korjajate suhtes ei olnud, neude jaoks oli seadusesse jäetud „auk"!

Lõppudelõpuks radikaalse ajakirjanduse suure käratsemise pääle siiski jõuti nii kaugele, et wähemalt riigiwanemad meie põhiseaduse au eneste suhtes jalule seadsid ja wõõraid aumärgikesi enestele ei lasknud anda, nagu seda nägime Jaan Tõnissonist tema Rootsis käigu puhul ja nüüd ka August Reist funinga Eestis wiibimise ajal. Ka kaduvad wabariigi walitsuse otsustest aumärgikeste wastuwõttu wõimaldawad lubamised, sest nähti ära, et üksi wälisriik ei haawu sellest, kui meie austame oma põhiseadust.

Aga siis kerkis päewakorrale nus praksis: Riikliku ordeni puudumise tõttu hakati isegi wõõrastele jagama Punase Risti aumärke, nii skandaalne, kui see ka ei ole. Kuid hädaga fõõwat kuratki kärbseid!

Ometigi ei saadud kaugele neude etupäästmise aumärgikeste jagamisega. Seda peeti ikkagi liig pensikuks.

Hakati siis dekoratiiwsust hindawates ringides hauduma uusi mõtteid. Ja leitigi pääsetee.

Leidus meil nimelt tarku päid, kes arwasid, et kui tuletõrjujad wõiwad jagada oma aurahasid ja Punane Rist wõib uppujate päästjaid dekoreerida, — miks siis kaitseliit ei wõi dekoreerida kõiki neid, kes pole ei tuletõrjujad, ei ka wahwad etupäästjad, kuid siiski ihkawad ristikesi ja tärnikesi riunale.

Tekkisti siis Kotka Rist ja olewat weelgi tekkimas mingisugune teine rist, et aga wõimalusi oleks rinda wõimalikult rohkem kirjuid märgikesi riputada.

Juba ongi kaitseliit esimese lennu kotkakawalere wälja lasknud. Seda tehti kuningapäewade kära sees Tallinnas suure halluga. Ja nii mõndagi meest, kelle politilised kaaswõitlejad waremalt suurt lokku olid löönud aumärkide wastu, wõis nendesamade lehtede weergudel, mis seda lokku olid lokutanud, muhedal naerul Kotka Risti wastu wõtmas näha!

Kuid wähe weel sellest! — Jumalik komöödia pole sellega weel lõpul!

Mis on õieti meie kaitseliit?

Pole ju see mjski saladus. — Ei maksa oma kodus fõgesikku mängida ja öelda, et kaitseliit on puhtakujuline eraorganisatsioon. — Seda räägitagu kuskil pimedas wäewähendamisekomisjonis! — Ei! Selgem parem otsekoheselt ja ausalt — farnast üldpolitikatki on meil nõudma hakatud, — et kaitseliit on puht riiklik organisatsioon, töötab riigi rahadega ja riigi juhtimisel, täidab ainult riiklikke ülesandeid ja seda kõlawat „seltskondlikku abi" tarwitab waid nii palju, kui wõrt on walitsuseaparaadi poolt määratawatel juhtidel tarwis jällegi riiklikkudes huwides peetawate mitmesuguste paraadide ilustamiseks.

Kas aga wõib nüüd olla enam jumalikum ükski komöödia, kui see, mis lawastatakse kaitseliidus neude ilmaskestega, mis kannawad mitmesuguste ristide nimetusi?! . . .

Riik ei tohi oma aumärke jagada, riigi kodanikud ei tohi neid ka wõõrsilt wastu wõtta. Kuid riiklik organisatsioon jagab riiklikkude summadega walmistatud riste — ja põhiseadus mitte ei pinksatagi enam!

Wähe sellest — ka weendumumadki aumärkide wastaseid ja sunrimad põhiseaduse kaitsjad riputawad farnaseid ristikesi endale rinda ning muhelewad mõnuga! . . .

See on siis nüüd see eestlase tagasihoidlik ja uhkust ning fära põlgaw iseloom!

Olgem parem otsekohesed ja ärgem mängigem komöödiat. Ei saada meil muidu mõnede ringkondade filmahimu rahuldada, siis tehtagu juba ausalt oma tärnid ja loodagu ilma naljata ordenid, aga ärgem petkem kaitseliiduga iseendid ja oma põhiseadust.

Enne siiski aga waadelgem weidi kaugemale Lätist, kus kõik, mis puutub karda ja kaitsesse, on wäga kõrgelt hinnatud. Waadelgem, mis mujal ilmas arwatakse meist ja meie senistest aumärkidest ning alles siis otsustagem, on's meilgi endid tarwis nii wäga ehtida, kui wanemad kultuurrahwad ei armastagi liialt färawat rinda. Tuletagem meelde, et näit. inglased, kes meilt olewat pidanud saama mõnikümmend Wabaduse Risti, pole neid wastu wõtnud, wist paar-kolm erandit wälja arwatud. Kui aga Inglise ohwitserid ei läinud oma kuningat üldse tülitama farnaste wäikeste asjakestega, siis ehk oleks õigem, kui meiegi ei narriks nendega oma põhiseadust.

Igatahes enne, kui järgmise faja risti lennutamiseni jõutakse, peaks felgeks tehtama, kuiwõrt wõib wäänata põhiseadust riigi toetusega töötawate ja riiklikke ülesandeid täitwate organisatsioonide omapäraste enesewäljenduste kaudu.

Riigikogul peaks siin oma sõna õelda olema. Mida waremini, seda parem!

Päästearmee juhi matus.

Päästearmee juhi matus.

Suurte rahvamasside osavõtul ja paljude auavalduste saatel sängitati maamulda Londonis surnud päästearmee kindral Bramwell Booth. Kauaaegne adjutant juhtis kogu tee autot, millel asus Boothi puusärk. Pildil matuserong.

Kes on traktorijuht?

Traktor kui kallihinnaline masin põllumajanduses.

Oskamatu ümberkäimise tõttu on traktoril lühikne eluiga.

Kallim tööriist põllumajanduses, mille eest ollakse suunitud maksma sajad tuhanded nii õelda mängu panema, selle juures tihti pääle weel pantides kinniswarasid, on rehepeksumasin ühes jõumasinaga. Eriti jõumasinaid wõttes kõne alla, tuleb tähendada, et aurumasinatega kui lihtsama ehituse ja aeglasema käiguga masinatega on ka ümberkäimine wõrdlemisi lihtne, mis ei nõua eriliselt suurt oskust juhilt. Palju suuremaid sfelidusi on selles wõttes traktoritega. Sellepärast pole ülearune küsitada awalikult küsimust — kes on teie traktorijuht?

Harilikult on walitsemas arwamine, et traktori eluiga on lühike. Kuid millega seda lühikest eluiga tuleks põhjendada? On traktorid tõesti nii armetu ehitusega? Sugugi mitte. Nad on tõsi küll kiire käiguga ja kui juht sääl juures hooletu ja oskamatu, siis ei saa teisiti kui et tuleb traktori lühike eluiga juhi korratu ümberkäimise arwele kirjutada.

Traktorijuht on traktori hing, temast oleneb täiesti masina korralikn töötamise iga. Sellepärast on iga masinatarwitajate ühisuse kui ka omanikn esimene ülesanne leida omale tubli ja kõigiti korralik masinajuht. Ainult sel wiisil wõiksid ära jäädа sagedased kallid remondikulud, asjatud õlide ja aja kulutused, mis ulatawad mõnikord kümnetesse tuhandetesse sentidesse mõne päewa jooksul.

Kui traktorid alles wälja tulid, siis loomulikult ei olnud juhtisi saada. Nüüd on neid juba külluses. Ja siit tuleb uus häda: neid liig palju, kes töötawad kursusepaberitega ilma et neil oleks mingisugust praktikat. Need ongi tihti just masinalõhkujad ja nende käes on ka masinal lühike eluiga. Traktorijuhil on tarwilme praktika. Selleks ei ole weel küllalt ühest aastast, waid täis traktorijuht on see, kes wähemalt 2 kuni 3 aastat just wana masina pääl on töötanud. Une traktori juures ei õpita wigu tundma. On olemas traktorijuhte, kellel on ligi kümneaastane praktika seljataga — need mehed on kindlad omas ametis ja neil on ka julgust enesele wäärilist tasu nõutada. Kuid seesugust tasu ei taheta harilikult mitte maksta. Ja seda loomulikult sellepärast, et on külluses saadawal noorimehi, kes ei julge tõrgemat tasu nõuda, sest et nad kurfuste paberitega esimest korda alles lähewad traktorijuhi-masinisti niime saama. Nii antakse tihti osfamatu inimesele ilma mingisuguse wastutuseta miljoni eest warandust kätte ja mis ime siis kui warsti sellest enam midagi järele ei jää.

Suurem osa masinaomanikke ei tunne ju loomulikult mootorit. Nende arwates on sellest küllalt, kui ta liigub, kui aga seisma jääb, siis on eht wahest mõni wäike wiperus. 6t 20- wõi 30 tuhandesendiline wiperus ka siis juba mootoril wõib sees olla, kui ta weel liigub, sellest ei teatagi.

Kuid nagu juba eelpool tähendatud, *törjuwad masinaomanikud ise õppinud juhid eemale sellega,* et korralikule juhile ei maksta mitte korralikku palka. Need on siis *tunnitud loobuma* sellest elukutsest, millega awaneb wõimalus wõhikutel oda wana palga eest masinisti nime minna teenima. Õppinud masinistid-traktorijuhid peatsid endid ise organiseerima hakkama, et puhastada oma ridu soowimatu elemendiist.

Rebis kirjad puruks.

Kesfkooli haridusega kirjakandja kuritegu Nõmmel.

Hiljuti leidis keegi politseiametnik juhuslikult Nõmmel männipõõsast umbes kümmekond kirja puruksrebitult. Lähemal waatlemisel selgus, et kirjad kandsid wõrdlemisi wärsket postitemplit. Kahtlust äratas asjaolu, et kõik kirjad kuulsid teatud raiwoni Nõmme kodanikkudele.

Kahtlus langes kirjakandjale, et kas see pole mitte kirjadega kurjasti talitanud, selle asemel, et neid adressaatidele kätte toimetada. Seda kahtlust suurendas weel asjaolu, et puruksrebitud kirjade hulgas oli ka wälismailt saabunuid. Nõmmel on seda wareminigi ette tulnud, et kirjakandjad on rahaotsimise eesmärgiga kirju awanud.

Juurdlusel tehti kindlaks, et kirjad on puruks rebinud ajutine kirjakandja, kes suwepuhkuste ajaks tööle wõetud, 19-aastane kesfkooli lõpetanud noormees August Rätsep. Kuritöö on ta toime pannud kas laiskuse wõi lohakuse pärast.

Jgaüks hoolitsegu,

et ka naabrile käiks meie leht.

Mikrofon korstaas.

Wanapoiss tundis huwi selle wastu, mida toimis abielupaar.

Ühes Saksa wäikelinnas juhtus hiljuti huwitaw proffesjs, kusjuures kaebealusena figureeris wanapoiss ja kaebajatena noor abielupaar. Lugu sai alguse sellest, et päälmjsel korral elaw wanapoiss-asetas korstnasje mikrofoni ja kuulas selle abil neid jutte ja toiminguid, mida sooritajid ahmisel korral elagwad abielulised. Kuidagimoodi said aga wiimased haiju asjast ninasse, nad laskfid tuua politsei ja kogu mikrofoniaji paljastati.

Kohtus kaitses wanapoiss end sellega, et tema ei ole tahtnud sihilikult sugugi tungida abielurahwa saladustesse, waid on mikrofoni korstnasje asetanud sellest, et teha teaduslikke eksperimente. Kohus jäigi arwamisele,et wanapoiss tegi „eksperimente" ja mõistis kaebealuse õigeks.

Leidur järeletegijatega hädas.

Et wõtnud õigel ajal patenti

Wolkwetis on suured marjarohked metsad. Marjadest wõib, kellel selleks aega ja tahtmist, hääd jõesiirupit ammutada. Nende korjamine on aga igaw ja tüütu jõõ. Leidus keegi kohalik mees, kellel leiduri waim. Ta kasutas oma tehnilisi teadmisi ja oskawuse marjakorjamisemasjina leiutamiseks. Masin töötas ülihästi, mehel oli mõne tunniga marju rohkem kui teistel mitme päewaga. Inimestel polnud aga südameraju, sest naabri edu oli liiga suur, hakati järele luurama, olgugi et leidur oma leidust saladuses pidas. Warsti tehti masin järele ja teistel läks „töösrus" sama hästi, kui leiduril omalgi. Nüüd on marjakorjamise masinaid ümbruses palju. Leidur kahetseb, et patenti ei wõtnud, siis oleks saanud järeletegijaid wastutusele wõtta.

Hei-no.

Chechowiczi protsessi järelkaja.

See walitsusele piinlik asi ei ole weel kaugeltki lõppenud.

Waldlused lestawad ajakirjanduses edasi.

Armulised Poola endise rahaministri Chechowiczi süüdistuse asjus, kes hiljuti kutsuti kõrgema tribunaali ette sellepärast, et ta oli seimi poolt ülehatud eelarwest ülekulutusi teinud 8 miljonit slotti, ei taha ei seltskonnas, ei ka ajakirjanduses lõppeda. Tribunaal andis asja seimile tagasi uuesti hindamiseks mitte wormilisest waid olulisest küljest.

Nii ei ole asi kaugeltki weel lõppenud, ega wastaste poolte meeled rahunenud. Ajakirjandus ja seltskond püüawad ennustada, kumba poole kaluks otsus tuleb — kas süüdistajate, s. t. seimi enamuse, wõi nende ringide kasuks, kes arwawad, et eelarwe wormilise külje rikkumine ei ole weel põhiseaduse rikkumine ega ei põhjusta ministri kohtulikule wastutusele wõtmist. Pääle selle leitakse, et kõrgem tribunaal, kui ülem instants, on asja otsekohesest lahendamisest kõrwale hoidunud. Seldakse, et see kompromiss on iseloomustaw kohtule, andes tunnistust sellest, et kohus on niiwiisi organiseeritud, kus ta ei seisa enam oma kutse kõrgusel. Kus on otsekohest ja zulget wastust tarwis, sääl otsitakse mingisuguseid kompromissiteid.

Wastasrinna lehed aga on rohkem rahuldatud kohtu määrusega. Nad leiawad, et kohus on kinnitanud seda, et kontroll eelarwe üle kuulub täiesti seadusandlikule kojale ja arwamete nõudmine kulutuste kohta on põhiseadusega walitsuse pääle pandud kohustus.

Wastased seletawad aga, et sarnastes asjades on küllalt parlamentaarsest wastutusest (umbusaldusje awaldamisest kõige selle tagajärjel). Nõnda seletawad wähemalt kaitsjad ja mõned walitsuse seljatagа seisjad ajalehed.

Süüdistaja Liebermann ütles kohtus pääle määruse ettelugemist, et see waliusele piinlik asi ei ole kaugeltki weel lõppenud, waid kestab edasi. Kuid mis wõib olla sellel kõigel mõju, kui Poola diktaator Pilsudski kohtus sõimab äärmiselt ebawiisakalt niihästi seimi, põhiseadust ja kohut. Sääl ei saa kohtu ja seimi erapooletusest enam juttugi olla.

Wangimajade aruanne.

Iga päew istub wangiskeskmiselt 2752 inimest.

Ühe wangi ülalpidamise kuiud aastas 444 krooni.

Wangimajade 1928/29. a. aruande järele on keskmiselt iga päew wangimajades kinni peetud 2752 inimest. Iga wangi päewane toitmine maksab 30 senti, kuna aasta kohta tuleb kinnipidamise kulusid ühe wangi pääle 4444 kr. 34 senti.

Wangide tööst on aruandeaasta jooksul saadud tulusid 447.255 kr. Wngide töötasust saab wang poole endale, ühe weerandi saab wangimaja ja teise weerandi riigikassa. Nii tasub wang umbes weerandi sellest summast, mis tema kinnipidamine tuleb maksma. Wangimaja kasuks langewast töötasust on ajajooksul kogunenud operatsioonide erafond 600.000 krooni suurujes. Sinna hulka on muuseas arwatud ka 1920. a. riigikassa toetus 67.000 krooni suurujes.

Harku tolooniis oli aasta jooksul keskmiselt iga päew 129 faswandikku. Ühe faswandiku ülalpidamine nõudis riigilt aastas 697 krooni.

Aruandeaasta lõpul jäid wangimajja karistust kandma 2463 meest ja 393 naist. Nendest süjawäeliste süütegude eest 36 meest, tapmiste — 186 meest ja 45 naist, walewande — 73 meest ja 18 naist, raskete haawamiste — 124 meest ja 4 naist, süütamiste — 37 meest ja 8 naist, röwimiste — 50 meest ja 2 naist, riitkumiste — 73 meest ja 5 naist, mitmesuguste warguste — 1156 meest ja 192 naist, petmiste — 34 meest ja 8 naist, wõõra wara omandamiste — 51 meest ja 5 naist, wekslitwõltsimiste — 78 meest ja 3 naist, dokumentide wõltsimiste — 19 meest ja 2 naist, ametialaliste süütegude — 63 meest, falskauba — 86 meest ja 11 naist, aktsiiseseaduste riitkumistega — 28 meest ja 30 naist, politiliste süütegude pärast — 150 meest ja 30 naist jne.

JLM ON PIME

sellele, kes ei loe meie lehte

HOLLAKAS HERTSOGINNA.

Ernst Kleini romaan.

Järg 25.

„Kas ma ei ole siis harjunud ümber käima hobustega? Edasi, ema Anne!"

Kui ta veini oli joonud ja varvastest kuni lõuaotsani kompressidesse mässitud, saatis ta vanaeide välja. Grace'i pidas ta veel mõne minuti kinni.

„Kas sul on mingisugused teated Haraldist?"

„Ei. Sa ju ütlesid, et nüüd, kus ta on politsei võimuses, ei või meie julgeda astuda temaga ühendusesse."

„Jah, seda ma ütlesin. Kas ta ei ole siis lasknud enesest midagi kuulda? Ei ole kirjutanud?"

„Ei."

Gloria sulges jälle silmapilguks silmad.

„Ta peab mind süüdlaseks," ütles ta siis, „põlgab mind kindlasti. Oo — see on kole — kole — — —!"

„Ma kirjutan temale tõtt, Gloria! Ma ei saa enam rahul olla, et sa seda minu pärast kannatad!"

„Selleks, et politsei loeks sinu kirja esimeses järjekorras? Ei — ei! See on nüüd liig hilja! Enne peavad mul dokument ja sinu kirjad tagasi olema. Siis jumala nimel — —"

„Gloria — sa ei taha ju ometi end — —?"

„Ma tahan! Ma pean! Kas pean ma siis laskma Haraldi kohtu ette viia? Ei, Grace, olen otsustanud teda päästa! Nüüd mine ja palu — keegi ei tohi minu juurde tulla enne, kui helistan. Ma tahan magada — magada — — ja homme üles tõusta."

Sõnakuulelikult läks Grace välja.

21.

Kui ta järgmisel hommikul oma isaga istus einel, tuli ema Anne äkitselt suure rõõmuga jookstes sisse.

„Mylord — mylord — — laps — — Gloria —"

Grace oli juba uksel.

„Ta on terve!" hüüdis vanaeit.

Siis jättis isa kohvi, singid ja meelitava napsu ning tormas Grace'i järele trepist üles.

Nad leidsid Gloria oma voodis istumas, tema ees suur kandik, millel seisis mehine eine. Parajasti hammustas ta suure isuga võileiba.

„Noh, mis te ütlete?" hüüdis ta triumfeerides. „Minu arstimiseviis aitas! Tunni aja pärast tõusen üles!"

Tema põskedel oli veel kerge puna. Tumedad varjud olid veel silmade all. Kuid silmad olid värsked ja selge tema hääl. Polnud kahtlust — Gloria Sainsbury oli võitnud palaviku.

„Mõõtsin oma temperatuuri — 38 kraadi!"

Nüüd tõusis vihane vaidlus, kas ta kohe võib üles tõusta, või peab ootaam arstide otsust. Kuna ei suudetud kokku leppida, siis sõlmiti midagi sõjariistaderahu sarnast — lord Burnham ja Grace lasksid oma eined tuua üles.

„Kui arstid lubavad, siis võid sa varsti tagasi minna Burnham Tower'isse, Gloria", arvas isa, „ilm on imeilus — sinu poisijõmpsikas võib sinna tulla ja meie saame veeta kenu päevi".

Koputati ja ema Anne, kes ei tahtnud lasta mööduda juhust teenida härraseid sellel õnnelikul einel isiklikult, tuli uksele, et järele vaadata. Teenija tõi kaardi ühelt härralt, kes soovivat kokku saada lady Grace'iga".

„Minuga?"

Ja Grace kohkus. Ta luges kaarti:

„Sir Walter Ryce

St. James Club London".

„Sir Walter — — ", ütles ta, kuna ta püüdis end asjatult rahustada. „Ma usun see on mõni Haraldi noorepõlve sõber. Mis ta peaks tahtma minult?"

„Ryce! Võib olla on tal mõned teated Haraldist", hüüdis lord Burnham rõõmustades. Ta lootis ikka veel oma südames — — —

Gloria ja Grace vaatasid üksteisele otsa. Seni oli neil õnnestunud isa eest varjata, et lord Neville on saabunud Londonisse. Kuna lehes temast polnud sõnagi ei teadnud lord Burnham, et tema väimees on Londonis. Ta ei võinud aimatagi, et väimees istub eeluurimisevanglas! Ja nüüd Ryce!

Gloria andis õele silmadega märku. See tõusis üles.

„Pea", hüüdis isa. „Ma juba tean, miks sir Walter tahab sinuga kõneleda. Ta on ju salateenistuses — — miks te vaatate nii imestunult, kas teie seda siis ei teadnud? Ta on tuntud kui üks meie tüsedam ametnik. Geenius omal alal. Ja — ja, nii ta on — — ja — lapsed, nüüd pean ma teile ka ütlema, miks ta meile tuleb. Ma kuulsin kolme päeva eest klubis — kuid ma ei tahtnud seda öelda, et Gloriat mitte asjata närweerida, Mõelge ometi, Las Valdas on leitud oma majas mahalastuna".

Õnn, et Grace seisis sel silmapilgul lord Burnhami selja taga. Ta surus ühe käe rinnale — — teisega haaras kinni toolist, millel istus isa.

Vaevalt märgatavalt värises kohvitass, mille Gloria tõstis suu juurde. Vaevalt märgatavalt — kuid ta värises — — —

„Las Valdas tapetud? See on tõesti kohutav!" ütles ta aeglaselt, kahetsusetundega hääles. Ta imestas ise, kust ta oli õppinud seda näitlemisekunsti. Lord Burnhami selja taga suutis Grace vaevalt seista jalul.

„Ja — ja —", jatkas lord Burnham. „Ta on tapetud samal päeval, kui ta tuli meilt tagasi Londonisse, Klubis arvati, et selle taga seisab mingisugune armukadeduselugu".

„Ta avaldas minule kohe mulje, et ta on suur naistekütt. Ka ma ei öelnud sulle seda kohe, Grace, kui ta teda mulle esitlesid?"

„Nii ta on. Sa oled alati olnud hää inimesetundja", ütles Grace hooletult.

Isa tõusis üles.

„Noh, ma võtan Ryce'i vastu. Kuna Las Valdas kuulus diplomaatlikku korpusesse, usaldati temale muidugi selle asja uurimine".

Gloria nägi kohe ette seisukorra tõsidust ja temast tekkivaid hädaohte. Ei midagiaimav isa ega kaitsetu Grace ei tohtinud Ryce'iga kõneleda, kes nende mõlematega kindlasti teeb, mis ta tahab. Gloria ise pidi teda nägema. Tema ise — —

„Isa, üks palve", ütles ta naeratades. „Saada sir Walter üles! Kuigi ma ei võinud sallida Las Valdast, siiski huvitab mind see lugu väga. Ma pidin küllalt kaua vaikselt lamama ja ei ole kuulnud ega näinud midagi".

„Kuid sa ei või ju — — !"

„Ma näitasin sulle, isa, et ma võin korda saata võimatut. Ema Anne, sa lähed nüüd alla ja palud sir Walterit oodata weerand tundi. Siis võtame tema vastu minu salongis. Isa, sa jääd ukse juurde, et igal juhusel saada oleks, sest ma ei ole veel küllalt tugev, et üksi minna! Ja sina, Grace, aitad mind riietada!"

Vasturääkimine ei olnud võimalik. Ema Anne läks käsku täitma, lord Burnham asus valvele uksele.

Grace sosistas, kui ta ajtas Gloriale riietuda:

„Kuidas pean sind tänama! — — Kuidas pean ma sulle kõike tasuma, mis sa teed minu pärast!"

Gloria vaatas imestusega õde, Grace'i nii kangekaelne kui ta ka oli, kannatas ta siiski sellepärast, et ta oli sattunud kohutava asja keerisesse. Seejuures piinas teda kahetsus, hirm Gloria pärast, kes oli tema tõttu sattunud niisugusesse asjasse. Grace istus kõik päevad, mil Gloria oli haige, tema voodi juures ja hoolitses suure hulusega.

„Ära lobise mõttetusi", ütles Gloria. „Mis meie alustanud, peame ka lõpule viima. Kuna mul siin ei ole mingit garderoobi, siis anna mulle üks oma matinee ja mütsike — kuid palun midagi soliidset, inglisemoelist, mitte pariislikku pikantsust!"

Sir Walter Ryce esitles end suure lillekimbuga käes. Ükski lihaks tema näos ei ilmutanud imestust, et Gloria võttis tema vastu isiklikult.

„Lubasin enesele vabaduse juba mitu korda telefoni teel järele pärida proua hertsoginna tervise üle", algas ta, ulatades Gloriale puketi.

„Tänan teid, sir Walter", ütles Gloria, kusjuures ta hingas lillede aroomi. „Kahjuks ei öeldud mulle midagi sellest — telefon helises ju vahet pidamata!" Gloria vaatas oma õde.

„Jah", kinnitas see, „ei võinud pidada võimalikuks — meie pääle jooksi küsimuste ja sümpaatiatega tormi. Ma ei oleks kunagi uskunud, et Londoni seltskonnal on nii palju kaastundmust teiste inimeste vastu!"

„See tuleb tõesti sellest nõndanimetatud teisest inimesest!" naeratas galantne sir Walter ja tegi poisikeselikult imestunud nägo.

Naeratas ja laskis oma pilgu libiseda ühelt õelt teisele. Grace lõi silmad maha, Gloria aga jaatus tänuliku naeratusega pilgu tagasi. Tema ta on, ütles sir Walter enesele.

„Tegelikult on see suur ettevõte minust," kõneles Gloria, „et ma voodist üles tõusin, kuid ma olen nii uudishimuline, et tahan kuulda, mis on huvitavat Londonis! Palun, sir Walter, teie olete kindlasti laetud uudistega — kraamige välja!"

Kurat — miA ta tahab? Sir Walter haaras ebamugaw tunne. Ta ei teadnud, mis ta pidi pääle hakkama selle rõõmsaiseloomulise Gloria Sainsbury'ga. Hoopis teisiti oli ta lootnud teda kohata.

„Ah," vastas ta, „uudiseid on terve hulk Millest soovite informatsiooni, proua hertsoginna? Politikast või spordist — või, hm, ütleme seltskonnast?"

„Teie mõtlete klatši' Arge protesteerige, isa ütles mulle enne, et teil on salateenistuse kõige parema ametniku kuulsus — kuid naisele ei saa teie siiski vastu. Teie tahtsite õelda klatš. Ja või ei?"

„Tunnistan end süüdlaseks ja palun vabandust."

„Vabandan tingimusel, et teie jutustate meile midagi väga huvitavat. Kas teate, sir Walter, mis isa arvas, kui teie oma ilmumisest lasksite teatada?"

„Noh?"

„Teie tulete kindlasti vaese Las Valdase tapmise pärast?"

Sir Walter Ryce'i ei olnud kerge välja lüüa tasakaalust, kuid seekord ei puudunud selleks palju. Isegi tema monokkel muutus ebakindlaks — et aega võita, võttis ta selle silmast ja hakkas hoolikult hõõruma.

Imestusewäärt on selle naise julgus! Hm — — Kas mehisus või meeleheide? Seda saab näha — — —

„Ei, see afäär", vastas ta, kui tasakaal ja monokkel olid jälle korras, „ei juhata mind siia, kuigi ma ei taha salata, et selle asja uurimine on usaldatud mulle. Ma tahtsin ainult järele pärida proua hertsoginna seisukorda. Ja kui mulle nüüd nii vastu tullakse, siis oleks ma õnnelik esitama mõned küsimused — see tähendab, kui proua hertsoginnat sellega ei koorma?"

„Oh, sugugi mitte! Just vastupidi — — meie loodame, et meie seltskondlik uudishimu rahuldub sel korral teie kulul."

Ryce asus nüüd küsimuste kallale, mis ta teadis kõik juba enne. Gloria vaikis, kuid Grace'il ja lord Burnhamil tuli vastata. Kunas Las Valdas sõitis ära Burnham Tower'ist? Kui kaua ta oli sääl? Kas märgati temas mingit erilist arritust? Ei? Ta oli väga lõbus? Täiesti kasulik seltskonnaliige? Hää tantsija — hää klaverimängija —? Natuke küll pääletükkiv? Noh, ja — tema kuulsus — — — ja nii edasi — ja nii edasi. Ryce teadis juba, miks ta ei võtnud tarvitusele rasket kahurit. Ei esitanud ühtki hädaohtlikku **küsimust.**

„Isa", ütles Gloria, „jutustas, et klubis ollakse arvamisel, et Las Valdas on langenud armukadeduseatentaadi ohwriks."

„On võimalik, proua hertsoginna. Kui ma võin kõneleda avameelselt, siis on see asi keerulisem, kui ta näib esimesel pilgul. Mõelge, päew pärast tapmist tungiti kallale krahvi autojuhile! Kallaletungijad otsisid tema uulitsal läbi ja tungisid siis tema korterisse! Ja ei varastanud midagi! Midagi. Otsisid midagi, mida nad nähtawasti ei leidnud, sest järgmisel õhtul tehti katset murda sisse Las Valdase majja."

Kõneledes waatas Ryce lord Burnhami otsa. Kuid tal ei jäänud tähele panemata, kuidas tema naiskuulajate närwid tõmbusid selle kõneluse ajal pinguli! Nad wahetasid kiire pilgu.

Gloria jäi rahulikuks.

„See on tõesti huvitaw", arwas ta, kusjuures ta jälle peitis oma näo roosipuketti. „Loomulikult lasete teie nüüd maja walwata?"

(Järgneb.)

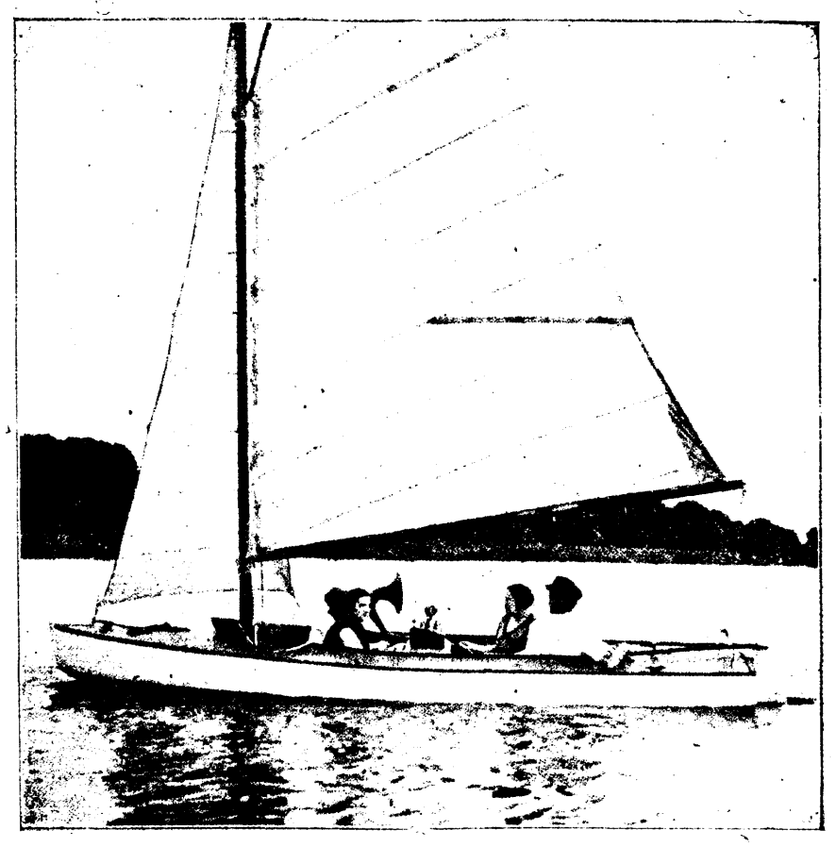
Toimetusele saadetud kirjandus.

Praegu ilmus „Ajalooline Ajakiri" 1929. nr. 2. Sisu O. Liiv. Iseloomustisi Tallinna-Soome vahelisele kaubandusele päämiselt 17. sajandi lõpul ja Eesti kolooniatest Soomes. II. (lõpp). — H. Sepp. Talupoegade kaitse Rootsi aja lõpul, eriti Liivimaal. I. — O. Freymuth. Uus teos Eestimaa kodakirikute kohta. — A. R. Cederberg. Mõningaid jooni L. v. Pastori elust ja ajalooteaduslikust toodangust. — H. Laakman. Vodjalaste asustusest Liivimaal. — H. Kruus. Huvitav kild vennastekoguduse ajaloole. — H. Ottenson. Akadeemilise Ajalooseltsi tegevus a. 1928—1929. — Varia.

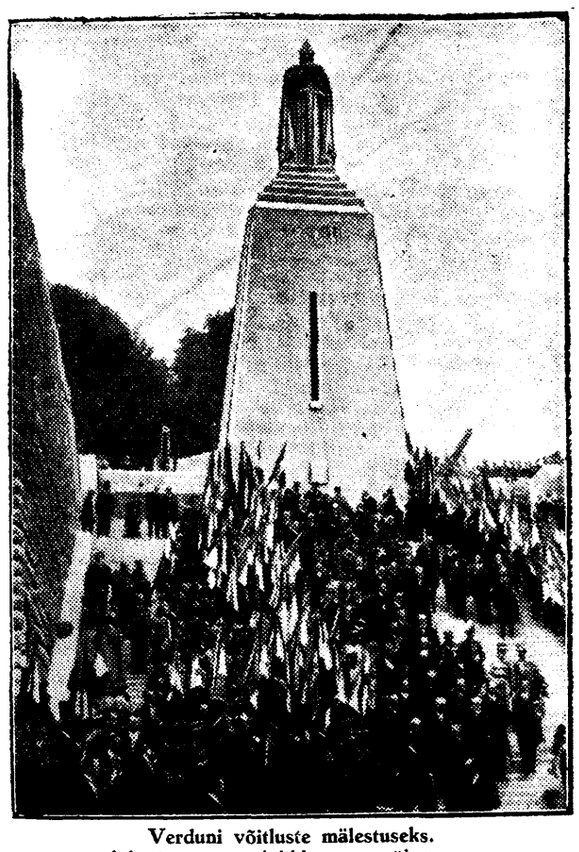
Kirev maailm.

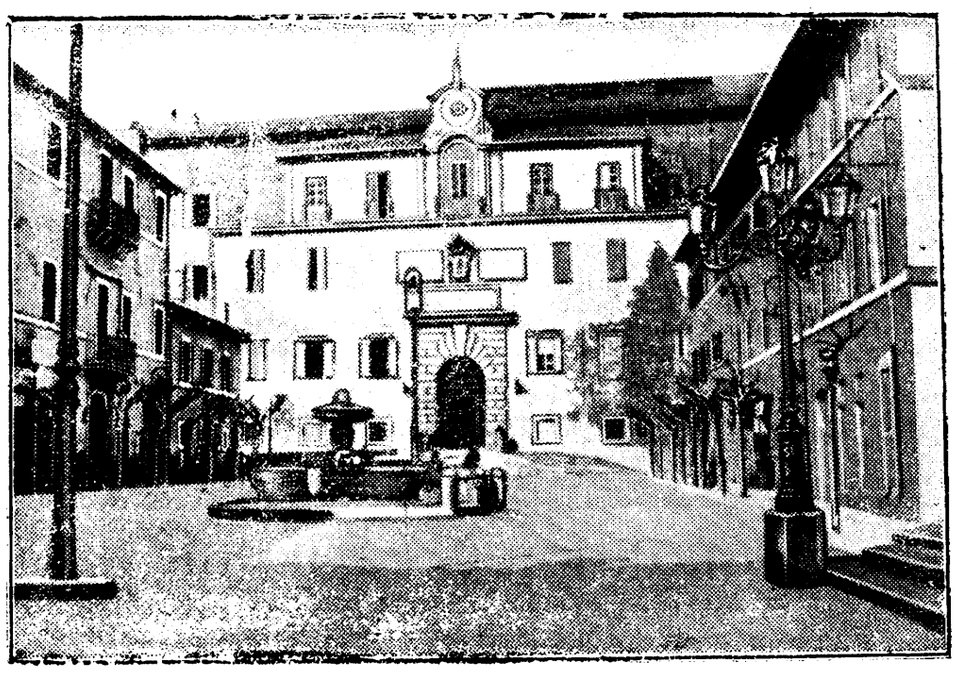
Türi kirik,
mille juures peeti pühapäeval Türi II muusikapäeva

Moodne suviidüll.

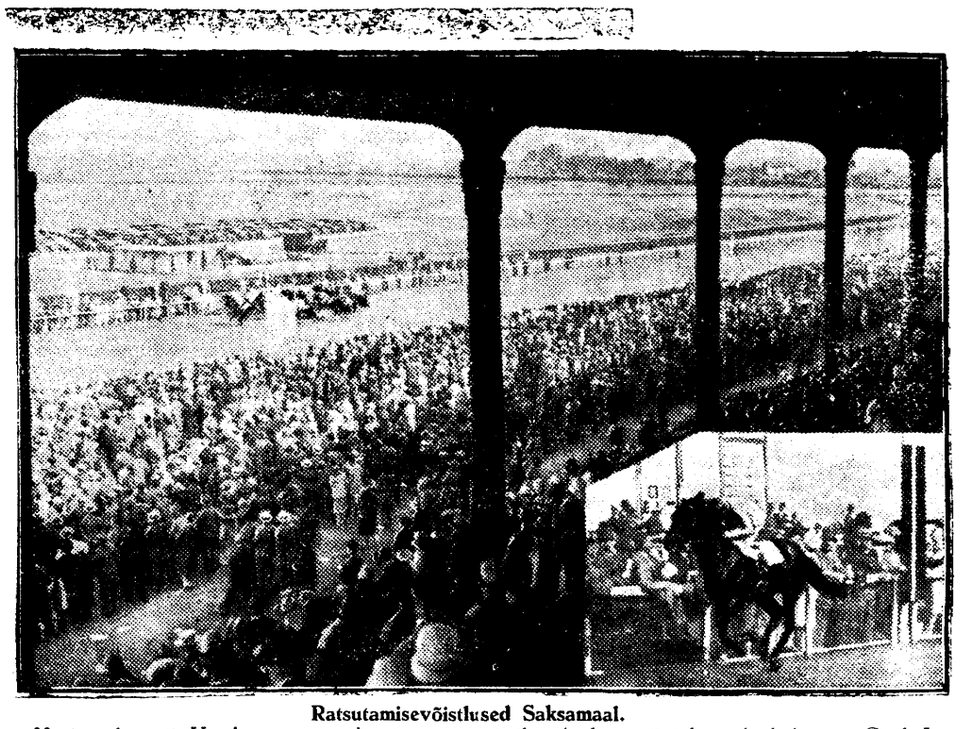
Verduni võitluste mälestuseks.
avati hiljuti suure pidulikkusega mälestussammas. Avamisest võtsid osa Prantsuse president Doumergue, valitsuse liikmed ja diplomaatlik korpus.

Paavsti suveresidents Palazzo Gandolfo,
kus Püha Isa esmakordselt väljaspool Vatikani mööda saadab oma suvepuhkuse.

Viini politsei 60-aastane.
16. juunil pühitses Viin oma politsei 60. sünnipäeva. Juubelipäeval annetati politseile lipp, mille üle andis politseipresident Schober.

Ratsutamisevõistlused Saksamaal.
30. juunil peeti Hamburgis suured ratsutamisevõistlused, kus võitjaks tuli hobune „Graf Isolani". Pildil on näha suur rahvamurd võistlusel,all nurgas „Graf Isolani".

Sport-ühik valgest villasest riidest. Hüvakule ja vasakule paigutatud taskute all moodustavad suruvoldid avara mahu, mis kleidile annab kauni, moodsa laiuse.

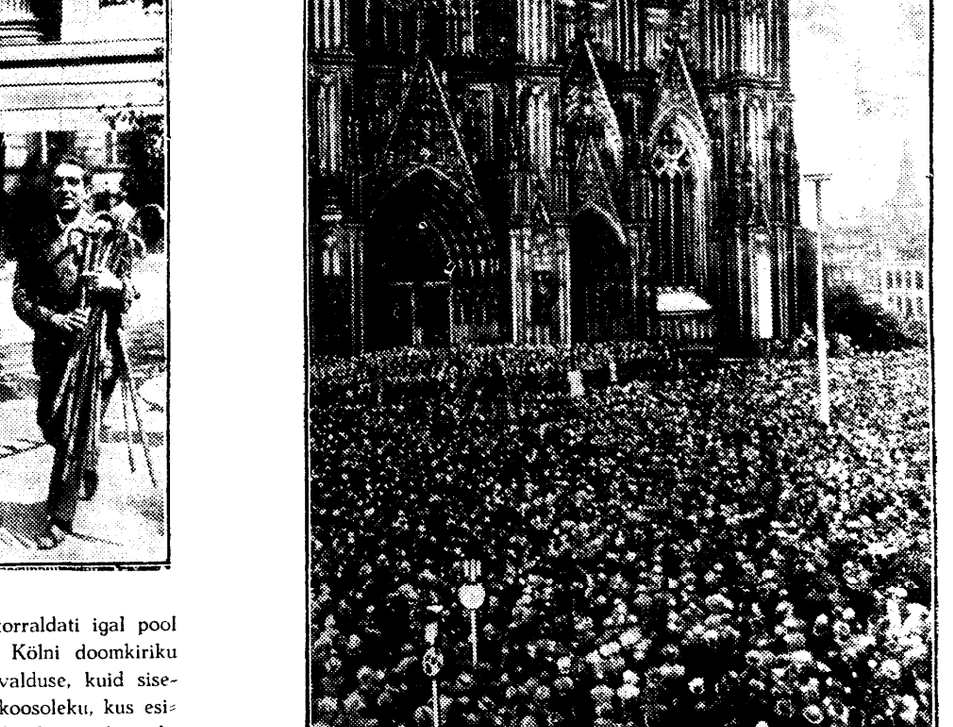
Elegantne jalutuskleit mustast pitsitisest. Märgatavalt väikese kaelalõikega; käised pikad, kitsad, avarate manžettidega; lai madal sametvöö, õige suure kinnitisega; kleit hästi avar, sakilise alumise äärega.

Protest „rahudik taadi" vastu.
28. juunil möödus 10 aastat Versailles'i rahulepingu allakirjutamisest. Sel puhul korraldati igal pool Saksamaal suured meeleavaldused. Pildil (vasakul) on kujutatud demonstratsioon Kölni doomkiriku ees. Berliini üliõpilaskond kavatses samal päeval korraldada suure protestmeeleavalduse, kuid siseministeerium ei annud selleks luba. Siis pidasid üliõpilased Hegeli platsil suure koosoleku, kus esineti kõnedega Versailles'i rahulepingu vastu. Raskemate löömingute ära hoidmiseks, korjati koosolijatelt ära jalutuskepid, nagu see näha meie pildil (paremal).

Uus pilvelõhkuja Hamburgis.
Juba tuntud moodsatele Hamburgi pilvelõhkujatele - hotellidele „Chilehausile", „Ballinhausile" ja „Sprinkenhofile" seltsis hiljuti valmissaanud Saksa rahvusliku kaubaühingu palee. Hoone ulatub kolmele tänavale, ta kõrgus on 13 korda.

Edmund von Terstyanszky,
Ungari võitja vehklemises Amsterdami olümpiaadil, suri neil päevil Budapestis mootorratta õnnetusel saadud vigastuste tagajärjel.

16 surnut rusude all .
Hiljuti juhtus Pressburgis (Tšehhoslovakkias) ühes suuremas kummivabrikus plahvatus, mis purustas kogu hoone. Rusude alla jäid 21 noort naistöölist, kellest 16 said surma, kuna teised pääsesid ainult vigastustega.

Sakalamaa elu.

Viljandist.

Lõikuslaua äärest.

Kui 8 minutiga kõrwalbatakse pimesool ja maamehel kolm lõikust läbi tuli teha.

Tund Wiljandi rawila operatsioonitoas.

Eile linna wana rawilat külastadns oli wõimalus wiibida operatsioonitoas ning jälgida kahte operatsiooni. Kuna tawaliselt laiematel hulkadel on täiesti wööras, mis sünnib saladusliku operatsioonitoa ukse taga, siis, juhust kasutades, toome paar sõna sellest toimingust.

Keskkoha operatsioonitoas moodustab laud, millele asetatakse opereeritaw. Wiimase ümber askeldawad kaks arsti — dr. Rosenfeld ja dr. Leesit ühe mees- ja paari naisabilisega.

Esimesena oli juhus jälgida wõrdlemisi populaarset operatsiooni — pimesoole lõikust; selle usujupi pidi seekord kaotama keegi umbes 20-aastane noormees. Et narkoosi all opereerimine annab end hiljemini paar päewa halwasti tunda, siis wiiakse kergemad operatsioonid läbi ilma narkoosita. Ka see pimesoole ohwer lamas lawal ilma ühegi nimastuswahendita. Kui wastawad eeltöös tehtud, siis asuti asja enese kallale: kogu operatsioon arsti wilunud kätes näib olewat naljamäng, mõne sekundiga on kõhus 1½ tolli pikkune auk, millest tõmmatakse näpitsatega wälja surmaotsale pühendatud pimesool. Mõne minutiga ongi wiimane kõrwaldatud ja ei olnud läinud 8 minutitki, kui haaw oli juba ömmeldud kinni, määritud ilusasti joodiga kokku ja haige wiidi oma woodisse, kust ta juba mõne päewa pärast wõib lahkuda terwena. Waatamata selle pääle, et operatsiooni juures narkoosi ei tarwitatud, ei liikunud haige näos ega kehas üksi lihas.

Teine operatsioon oli raskem. 68-aastasele wanamehele on põide kaswanud mingisugune kaswaja. Esijoones tuleb tähjendada põis, milleks jällegi põie kohale tehakse haaw, seekord juba natukene suurem. Operatsioon wiiakse jällegi läbi ilma narkoosita. Opereeritaw häälitses omaette walulilselt, paar porda tukslesid lihakfedki, kuid kümmekond minutit hiljemini on läbi seegi operatsioon. Kuid põiekaswaja ohwril tuleb weel teine kord lõikuslawale minna, kuna wastawat operatsiooni tuleb toimetada kahes osas.

Mõlemat lõikust jälgides peab ainult imestama seda kiirust ja osawust, millega wiiakse läbi lõikused. Ja haruldast külmawerd ning rahulikust, mida küllaldasel määral näib jätkuwat esijoones arstidel ja siis ka nende abilistel. Otse uskumatult wäike on ka werekaotus — nii näiteks pimesoole lõikuse ajal tuli igatahes wähem werd, kui keskmiselt sõrmehaawast.

Pärast lõikuse jälgimist oli wõimalus wahetada paar sõna dr. Rosenfeldiga, kirurgia pääarsti meistriga. Arst seletab lahkelt neist põhjustest ja asjaoludest, millest tingitud surmajuhtumised lõikuse laual. üldse on keskmine suremisprotsent opereeritawate seas 10—11. ükilistest wõi kirurgilistest haigustest on mainida pimesoole põletikku, maohaawade rebenemist, soolde ummistust (soolte keerd) ja pitsitud song. Need kõik on siis rasked haigused, kui nende opereerimine jääb hiljaks. Iga wiiwitatud tund ja minut wõib aga operatsiooni palju raskemaks muuta ja isegi elu maksta. Igal sellisel juhtumil ei tohi haige oodata, waid peab kohe üles otsima haigemaja. üldse kõigi haiguste juures maksab põhimõte — mida rutemini arsti juurde, seda parem.

Operatsioon arsti seisukohast on wõrdlemisi närwe pääle käiw töö, nõuab tugewat pingutust. Opereeritawa seisukohalt on aga arwataw walu sageli enesesugestioon. On ette tulnud juhtumeid, kus wäikesed lapsed operatsiooni ajal jääwad magama, see on kindel tunnusmärk, et operatsioon ei tekita absolnutselt walu. Iga operatsioon muidugi ei ole nii waluta, kuid ettekujutus teeb walu siiski ikka märksa suuremaks, kui ta tegelikult on. Seega on wäga tähtis operatsiooni juures pääle kõwa kehachituse weel hää enesewalitsemine.

Küsimuse pääle, kas dr. mäletab oma praksist mõnda erilist tüüpi, tähendab dr. Rosenfeldt, et tüüpe on ju olnud wäga palju nende 1200 opereeritawa all, kes läbi käinud tema käe alt Wiljandi rawilas. Meelde on aga jäänud üks „kangelane". See oli nimelt taluperemees, kes oma naise käest oli saanud sellise hoobi kõhtu, et tal tuli kõrwaldada tükk soolt. Mehe juures wõeti operatsioon ette narkoosi all. Kuid paari nädala pärast tekkis mehel kopsu waheliha põlendik. Selle likwideerimiseks lõigati haigel wälja üks ribi — seekord juba ilma narkoosita, kuna esimesest operatsioonist oli haige weel liiga nõrk. Kuid kaks päewa hiljemini läks mehel soolik keerdu ja ette wõeti kolmas operatsioon — jällegi ilma narkoosita. Kõik kolm olid rasked operatsioonid, kuid mees tegi lõikused wahwalt läbi ja nüüd on maal endiselt edasi taluperemees ja murrab tööd teha kui lõwi.

Mis puutub Wiljandi rawilatesse, siis on arsti arwates siin olukord palju muutunud wiimaste aastate jooksul. Waremini walitses rawilas wõrdlemisi suur mustus, kuid nüüd pole seda enam märgata kuskil. Ainult kitsad on ruumid, hädapärast on waja awaramaid ruume. Ja waja on ka unt röntgeni aparaati.

Trallinguterohke leeripäew.

Kui 77 õnnistatud ristinõulist abiellumiseks load said.

Uhkuse ja hiilguse paraad.

Igal suwel on Wiljandile teatud suursündmuseks maakoguduse suwine leeripäew. Seda pidu ja pillerkaari, mis siis linnas on!

Tänawune leeripäew algas ilusa ilmaga. Hommikul wara juba oli linnas rohkesti askeldamist ja autodel palju tegemist, kuna iga moodne leerilaps nüüdsel ajal peab ju tingimata autoga kiriku ette sõitma. Noori kaski oli jällegi arutu hulk leerirahwa meelehääks maha raiutud ja et leeripäew ka ühistegewusepäewaga kokku langes, siis oli mõni tänaw pea üleni rohelises. Lillesid polnud aga juba laupäewal enam saada, mispärast neid Tallinnast juurde telliti ja pühapäewal „hingehinnaga" müüdi. Mun uhkuse, nagu riietuse jne., eest oldi muidugi mitu nädalat hoolitsetud.

Ja oligi siis kirik pühapäewal otsekui uhkuseparaadiks. Kui ennewanasti leerilapsi olla kästud suure tõsidusega ja isegi paastumisega pühale õnnistamisemomendile wastu astuda, siis nüüd küll wist keegi sellele polnud mõelnudki, waid kõik olid ainult selle kallal oma pääd murdnud, kuidas kaaslasi uhke riietusega ja suurema edewusega üle trumbata.

Kui aga said õnnistatud 77 leerilast (leerilaps — nagu wanasti öeldi — nüüdsel uhkel ajal enam ei pasil), siis alles õige pillerkaar lahti läks. Autodel oli jällegi tegemist, samuti päewapiltnikfudel. Et aga pärast lõunat wihma sadas, siis kõige suurem mürgel läks lahti igas kodus. Terwe öö läbi wõis siit-säält rõõmsat laulu kuulda ja — ja räägitakse, — et isegi mõni tõrts olewat sel puhul ilusad „snitrid" teinud ja wist samuti, kui Tallinna „iluduskuningannade" puhul, rohkem kui ühe öö oma külalislahkust näidanud arwukale pidulauale.

Igatahes oli jälle üks päew täis tralli ja müra, nagu neid meie põhjamaise taewa all harwa juhtub.

Luued kooliõpetajad.

Linna koolidesse waliti 4 uut koolmeistrit.

Neil päewil toimetati linna haridusosakonnas uute õpetajate walimisi linna koolidesse. Esijoones tuli walimisele linna gümnaasiumile ingliskeele ja ladinakeele õpetaja walimine. Soowisid sellele kohale 7 kandidaati, kellest waliti Adele Kõrge, kes käesolewal aastal lõpetas Tartu ülikooli filosoofia teaduskonna inglise filoloogia ala. Adele Kõrge on ka waremini kaks aastat keskkooli õpetajaks olnud.

Linna naiskutsekooli taheti walida kahte õpetajat — ühte riideõmblemise pääle, teine käsitöö ja joonistuse pääle. Waliti ära ainult esimene õpetaja, selleks sai 5 kandidaadi hulgast Hilda Klemm, kes käesolewal aastal lõpetanud Tallinna naiskutsekooli.

Linna algkooli õpetajate kohti oli wabasid 2, kuid sinna kandideerisid terwelt 23 kandidaati. 1. algkooli õpetajaks waliti Marta Johanson, kellel kooliõpetaja kutse olemas juba 1923. aastast, 3. algkooli ajutiseks õppejõuks waliti Hilda Kartau, lõpetanud 1929. aastal Tartu õpetajate seminari.

Mis tõmbas „Ugalas"?

Kõige enam külastati „Silwat", „Hurraa — poissi" ja „Poola werd" ning kõige suurema sissetuleku andis „Trawiata".

Saalis oli korraga 912 inimest.

Huwitaw on jälgida üksikuid statistilisi andmeid „Ugala" möödunud aasta tegewusest. Neist awaneb nüüd selge pilt sellest, kuidas on teatris käinud rahwast.

Kõige enam inimesi on saalis olnud 912 — operett „Olly-Polly" 5. etenduse ajal. Järgneb „Poola were" 6. etendus 895 inimesega ja „Silwa" 2. etendus 816 inimesega. Sõnalawastuse suhtes on arwud wastawalt: 1. „Ronila talus" (3. etendus) — 793 inimest, 2. „Antonia" (6. etendus) — 768 inimest, 3. „Peenem härra" (5. etendus) — 752 inimest. Kõik muidugi odawad rahwaetendused; esietendustest on käidud kõige enam: „Silwa" — 786 inim., „Sinimandria" — 712 inim. ja „Poola weri" — 646 inimest. üldse on aga kõige enam waatamas käidud „Silwat" — 3470 inimest (7 etendusega), „Hurraa — poissi" — 3470 inimest (9 etendusega) ja „Poola werd" — 3363 inimest (6 etendusega).

Kõige wähem on inimesi olnud saalis „Antonia" 4. etendusel — 94, samapalju ka „Püha Mikaeli seljataga" 2. etendusel. Järgnewad „Armastuse ummikus" 2. etendus — 99 inimest ja „Wanemad ja lapsed" 4. etendus — 101 inimest. Operettijälgijate minimaalne arw on olnud „Linnukaupleja" 3. etenduse ajal — 155 inimest. Kõige wähem üldiselt on rahwast teatrisse toonud O. Lutsu näidenditeõhtu — 2 korra päält kokku 422 inimest, siis „Armastuse ummikus" — 3 korraga 434 inim. ja „Wanemad ja lapsed" — 4 korraga 576 inimest. Operettidest ja ooperitest on toonud kõige wähem „Trawiata" — 2551 inim., kuid selle eest sissetulek kõige suurem — 2063,15 krooni! „Linnukaupleja" — 2772 inim., sissetulek ka kõige wäikesem — 1172,45 kr. „Trawiatat" ei lastud rahwaetendusele, sellepärast tal ka wähem osawõtjaid kui teistel.

Sissetulekut on kõige enam annud muusikalistest etendustest: 1. „Trawiata" esietendus — 646,35 kr., 2. „Poola were" esietendus — 627,00 kr., 3. „Olly-Polly" 5. etendus — 604,00 kr., 4. „Silwa" 2. etend. — 598,60 krooni ja 5. „Trawiata" 3. etendus — 551,60 kr. Sõnalawastustest on esikohal „Sinimandria" esietendus — 405,45 kr., siis „Hurraa — poisi" 2. etendus — 336,30 kr., „Hurraa — poisi" 6. etendus — 257,35 kr., „Hurraa — poisi" esietendus — 227,30 kr. ja „Wõlur", esietendus — 207,20 krooni.

üldse sissetulekut andis kõige enam „Trawiata" — 2063,15 kr., siis „Silwa" — 2005,05 kr., „Olly-Polly" — 1921,55 kr. Sõnalawastustest on esikohal „Hurraa — poisi" — 1313,95 kr., milline summa jätab maha isegi ühe opereti („Linnukaupleja" — 1172,45 kr.).

Kõige wähem sissetulekut saadi „Püha Mikaeli seljataga" 2. etenduselt — 9,80 krooni, siis „Wanemad ja lapsed" 4. etendus — 24,15 kr. ja „Antonia" 4. etendus — 26,95 kr. üldse andis kõige wähem Lutsu õhtud — 57,80 kr., „Armastuse ummikus" — 141,75 kr., siis „Wanemad ja lapsed" — 170,90 kr. ja „Püha Mikaeli seljataga" — 196,90 kr. Operettidest on kõige wähem saadud „Linnukaupleja" 3. etenduselt — 75,50 kr. üldse see operett on muusikalistest lawastustest toonud sisse kõige wähem — 1172,45 krooni.

Kõige enam on ette kantud „Huraa — poissi" — 9 korda, siis „Olly-Polly" — 8 korda, „Silwa" — 7 (kokku eelmisest aastast mängitutega 10), „Faun", „Antonia" ja „Poola weri" — 6 korda. Kõige wähem Lutsu näidendeid — 2 korda.

Suhteliselt on Wiljandis teatriskäijate arw suurem, kui kuskil mujal Eestis. Siin on iga linlane, kaasa arwatud wäetid lapsed ja raugad, umbes 3 korda hooaja jooksul teatris käinud, kuna mujal see arw kõigub ühe ümber.

Waikne ühistegewusepäew.

Pääle lippude ja wanikute ei tehtud ühistegewuse hääks midagi.

üleilmlik ühistegeline päew möödus Wiljandis waikselt. Wiljandi Eesti Põllumeeste Seltsi kaubanduseosakonna esine oli waid ilustatud roheliste pärgadega ja katusel lewisid riigi- ja ühistegewuselipud. Samuti lippudega ilustatud oli ka üle tänawa asuw ETK. Muud midagi Wiljandi ühistegelised asutised ühistegewusepäewa pühitsemiseks ette ei wõtnud.

Kuri mees liiwaaugus.

Löi liiwawedajal põse katki.

Belgia tän. 11 elaw Hendrik Essast kaebas politseile, et kui tema wedanud Wiljandi walla „Musta" krunsaaugust endale liiwa, siis tunginud temale sellest liiwaaugust kallale U.-Wõidu wallas ja ajunduses elaw Jaan Weiber ja peksnud teda rusikaga ja piitsaga pähe. Kui Essast teist korda krunsaaugu läinud, siis tulnud jälle seesama Weiber ja peksnud teda uuesti piitsaga ja rusikaga, lüües koguni katki tema parema põse. Essast süüdistab Weiberit peksmises, teoga ja sõnaga an haawamises ning palub peksjat ja auhaawajat kohtulikule wastutusele wõtta.

Rahutu duett.

Ilma kindla elukohata kodanikud Wassili Rostoštšikin ja Georg Iwanow on awalikus kohas liiga kõwasti lärmanud, nii et waikustarmastaw politsei nende pääle protokolli kokku seadis.

Wiljandimaalt ja Mulgimaa rajalt.

Wana „Jaani" wastuwõtt.

Ei uus „Jaan" wana „Jaani" wastu ei faa.

Wanad inimesed pole wana kalendrit weel tänini unustanud. Kuid ka noored, wõib-olla ehk wanade eestwõttel, olid mitmel pool wana jaani wastuwõtuga ametis. Paistsid mitmed jaanituled ning kuuldusid lõõtsahääled.

ühed olid oma jaanika Siniallika jaamast Heimtali tulewa tee lähedale teinud. Tule äärest kuuldusid hääled:

„Ei uus jaan wana jaani wastu ei faa
Ja temal pole siantseid tulesid koa." —go.

Rohke metsmarjade aasta.

Kardetakse suhkru kallinemist.

Käesolewal kewadel õitsesid metsamarjade warred rohkete õitega, mispärast nüüd ka marjawarred noori marju täis on ja ilusate ning soojade ilmade tõttu juba kaunis suureks on paisunud. Hää marjaaastaga arwatakse, et ka suhkur selle tõttu weidi kallimaks läheb, sest palju tarwitatakse seda keediste ja weini walmistamiseks.

Palju noori parte

Wõrtsjärwe luhas.

üheks suuremaks partide pesitsemise kohaks on Wõrtsjärwe lõuna osa, kus kolm suuremat saart, mis on lindude asupaigaks. Praegu on weelinnud oma pojad juba wälja haudunud ja nüüd sukeldawad noored tanupütid ning pardid wees ja luhal isejseiswat elu, kuni küttid neid põmmutama hakkawad, keda Wõrtsjärwe äärde sõidab kaugemaltki, sagedasti linnast. —ry.

Wõrtsjärwest tehakse „heina".

Harjunud kombe järele lõigutakse roogu.

Käesolewal aastal hilineb heinategu wähe, sest on kohti, kus hein weel täiuseni kaswamud ei ole. Wõrtsjärwest on aga juba ammu „heinaniit" algamud, mis seisab harjunud kombe järele igaaastses roo- ja loalõikumises. Need inimesed, kellel puuduwad heinamaad täielikult wõi kellel heinamaad liiga wähe, peawad omale loomatoitu talweks annumatama nimetatud wiisil. „Heinalised" ise räägiwad, et roo- ja loa lõikumine sama tasuw, kui pooliti heinategu. Sigade jaoks nitdetakse weest ka osja, mida toorelt rohu asemele neile toiduks antakse.

Praegu wõib Wõrtsjärwe ääres näha rukkihakkide sarnaseid kuhikuid, mis wihkudest tehtud. Nii siis, heinaniit juba täiesti hoos — sirbid ja wikatid sahisewad wärskes ja lõhnawas roos. . .

Rummu Jüri.

Pummelungi ohwer suri.

Klasfelastud kuul wõttis elu.

Abja linawabriku tööline Märt Sarapuu, kes — nagu meie möödunud lehes teatasime — Penuja wallas sai haawata rewolwrikuuliga paremast õlast, suri ülecile kell 17 rawilas. Kuul oli läbistanud suured weresooned ja juba Wiljandisse jõudes oli mehel parem käsi fülm ja elutu.

Saatusliku kuuli laskis Luiga talus Johan Must. Meeste wahel tekkinud sooja pääga sõnawahetus, mis lõppeski surmawa tulewahetusega.

Nawesti jõe ohwer.

Talusulane uppus suplemisel.

3. juulil kell 3.30 uppus Kabala wallas Sagewere külas Wanapalu talupidaja sulane Jaan Kauldkepp Nawesti jõkke ära. Sulane läks jõkke suplema, kuid sattus sügawa koha pääle, kus põhja wajus. Senini on sulase laip leidmata.

Ühistegewuspäewa pidutsemine Kabalas.

üleilmlikul ühistegewusepäewal — pühapäewal — korraldas Kabala-Kurla piimaühing Kabala mõisas suurema rahwapeo. Piimaühisuse ülejääkide arwel kaeti pidulaud mitmesajale inimesele õlle, wiina ja igasuguste suupistetega. Lauas peeti kõnesid, laotari laiali ühistegelist kirjandust ning arutati ühistegelisi päewaküsimusi. Osawõtt oli wäga elaw ning kooswiibimine ülewas meeleolus kestis kuni hommikuni.

Tuleb kaua oodata.

Masinate korratus Põogle piimaühingus.

Ei ole möödunud weel aastatki, kui remonteeriti Pöögle piimaühing, kuid juba walitseb sääl jällegi täielik korralagedus. Tihti tuleb piimawedajatel oodata warahommikust kuni lõunani, sest piimawiijad on wõrdlemisi rohkesti ja weerindkuni pooletunnilise töötamise järele tuleb jällegi tundide wiisi oodata, kuni kogutakse niipalju auru, et teist niikaua töötada suudetakse.

Säärane asjaolu tekitab ümbruskonnas suurt pahameelt.

Uus õppemeierei Õisu mõisa.

Teoreetilise ettewalmistuse kõrwal ka praktiline külg käsile.

Õisu mõisas asub meie ainuke piimanduskool, kus walmistatakse ette tulewasi meiereid. Kuna meie tähtsama eksportkauba — wõi häädus oleneb eeskätt meieri tublidusest, siis on endastmõistetaw, et meier peab saama ka tubli ettewalmistuse.

Seda ei saa aga alati öelda Õisu piimanduskoolist senini. Kuigi meierid wõisid saada tubli teoreetilise ettewalmistuse, siis jättis praktiline külg paljugi soowida. Siinne õppemeierei asus endise mõisa meierei ruumides, mis aga kaugeltki eeskujulikud ei olnud. Ka jättis selle sissesead paljugi soowida, ega suutnud ka wastu wõtta kogu kokkutulewat ümbruse piima.

Nüüd on aga käimas Õisu piimanduskoolile uue juure õppemeierei ehitamine. See saab kõige uuematele ja täielisematele nõuetele wastaw. Ehituse juures on praegu üle 30 inimese tööl. Walmis on juba keldrikord ja teine kord. üldse saab uus meierei, ühes keldrikorraga, neljakordne.

Ülpardus on aga juhtunud meierei kaewu asupaiga walimisega. On puuritud juba üle 500 jala, ent seni saadud wesi ei kõlba weel sugugi tarwitamiseks. Arwatakse, et tuleb weel paarjada jalga puurida, enne kui tarwitamiskõlwulist wett hakatakse saama.

Paistu wigastatud sõjameeste juubel.

Wigastatud sõjameeste ühingu Paistu osakond 10 aastat wana.

Pühapäewal, 7. jkp., pühitses wigastatud sõjameeste ühingu Paistu osakond Aidu wallas Koigil oma 10-aastase tegewuse juubilepäewa. Peeti kõnesid ja öeldi wastastikku tervitusi ning istuti lõpuks koos sõbralikult lauas. Wihmase ilma tõttu oli osawõtjaid wähepoole.

Wigastatud sõjameeste ühingu Paistu osakond on selle kümne aasta kestes muretsenud ümbruskonna inwaliididele paremaid eluwõimalusi, neid majanduslikult kindlustades, ja pakkunud neile meelelahutusi.

Wiimastel aastatel wõis ühingu tegewuses nagu tagurpidiminekut wõi wähemalt seisakut tähele panna. Oli wahest haihtunud esimene waimustusjehoog teotseda. Nüüd aga loodetakse, et ühing jälle endise hooga hakkab oma sihte taotlema, tohib ju olla ka äsjamöödunud juubelipäew jelle eelduseks, kust kahtlemata ammutati uut tahet ja wirgutust tööle.

Põltsamaa-Wõhma spordiwõistlused.

Kergejõustikus ja wõrkpallis Põltsamaa ülekaalus, — jalgpallis aga Wõhma tugewam.

Wõhma-Põltsamaa wahelised laiemaulatuslikud spordiwõistlused pühapäewal Wõhmas möödusid wihma tähe all. Wihma tõttu wõeti kawast läbi ainult tähtsamad alad ning nendegi tagajärgede pääle ei jätnud paha ilm mõju awaldamata.

Kergejõustikus Põltsamaa saatis wälja tuntud Takalamaa kergesportlased E. Lilienthali ja O. Nahe ning sectõttu esimesed kohad enamuses omandaski Põltsamaa. Kuna aga Wõhma poolt osawõtjaid oli rohkem ning mõlemalt poolt wõistlejate arw waba oli, on punktides kokkuwõte tasawägine.

üksikuteist tagajärgedest olgu nimetatud 100 m. jooks 1. Lilienthal 11.5, 2. Nahe 11.8,5, 3. Liiw, Alfred 12.2,5, kõik Põltsamaa, kuna järgnewad 5 wõhmalast. 60 m. jooksus 1. Lilienthal 6.9, 2. Nahe 7.8 ja 3. Liiw 8.0. Kõrgushüppes hooga 1. Lilienthal 152½ s., 2. Liiw 147½, 3. Nahe 147½. Takistusjooksus, milles tuli wõita plagu, kõrgus, tünnist läbipugemine, kotisjooks, puulõhkumine, riietumine ja söömine saawutas kohti ka Wõhma; 1. Aawik 2.26, 2. Särg 3.21, 3. Juts 3.42, kõik Wõhmast. Ka kõieweos wõitis Wõhma tagajärjega 2 : 1. Põnewust tõi käsipall, milles enam-wähem tasakaaluka mängu pääle waatamata Põltsamaa hiilgawa wõidu sai 2 : 0 (15 : 6 ja 15 : 4).

Pääle lõunawaheaega algas jalgpalliwõistlus. Kuna Põltsamaalaste wärawawahiks oli senine Wiljandi kaitseliidu spordiklubi wärawawaht Nahe, siis oli lootusi Põltsamaa wõiduks. Esimene poolaeg lõppeski 0 : 0, teisel poolajal aga wõhmalaste läbimurded ja surumised õnnestusid paremini ning peagi oli seis 2 : 0 Wõhma eduks. Järgneb seis 2 : 1 ja weidi eel lõppu 3 : 1 Wõhma kasuks. Kuna mänguwäli oli wõimanult libe ja pall märg, oli mäng tehniliselt nõrk ja tempolt aeglane. Lasti mööda mõlemal pool hulk wärawawõimalusi, mängiti laialt ja weniwalt. Mängu juhtis wahekohtunik Kull (Tallinnast).

Kuna käesolewal hooajal peetud kolm Põltsamaa-Wõhma jalgpallimatshi tulemused on Wõhmale soodsad 0 : 0, 2 : 1 ja 3 : 1, siis näib see, et Põltsamaa jalgpallitasapind on üsna madal. Kergejõustikus on aga Põltsamaal Elmar Lilienthali, Oskar Nahe ja Alfred Liiwi näol tugewad mehed olemas, kellel häid wäljawaateid ka maakonna esiwõistlustel esimestele kohtadele tulemiseks.

Õhtul kanti Wõhma rahwamajas ette Põltsamaa teatri poolt operett „Poisu Bataawiast". Ettekanne wõeri publiku poolt soojalt wastu.

Sürgawere meier jäi alla.

Pääkoosolek tunnistas juhatuse tegewiisi õigeks.

Mõni aeg tagasi kerkisid üles Sürgawere piimaühisuses lahkhelid ühisuse juhatuse ja meier Kampuse wahel.

Wiimasele anti süüks, et ta oli talitanud omapääd: annud tagaukse kaudu kellelegi 3 kg. wõid, annud ilma loata kohtupristaw Oertile ühe kg. wõid, kuid wõi eest pole raha saadud ja see on kantud weel wõid ringkonnawalitsejale ja mõnele teisele.

Kogu selle loo tulemuseks oli, et meier Kampuse wahel.

Wiimasele anti süüks, et ta oli talitanud omapääd: annud tagaukse kaudu kellelegi 3 kg. wõid, annud ilma loata kohtupristaw Oertile ühe kg. wõid, kuid wõi eest pole raha saadud ja see on kantud weel wõid ringkonnawalitsejale ja mõnele teisele.

Kogu selle loo tulemuseks oli, et meier Kampuse wahel ginõud ja püfs ühes puhastuseabinõudega. Sunduslikuks wormiks oli käeside ja kaitseliidu müts. Tafuta anti kaitseliitlasile laagriplatsil toiduks suppi, kuna leib tuli igaühel ise wõtta, wõi seda wõis osta laagri juures afiwast poest.

Laagrisolek möödus lõbusasti. Korraldati lahingtrille ja laskeharjutusi. Iga kaitseliitlane wiis kojn õilsamaid mälestusi ühisest ilusast kooswiibimisest. „Salto".

Meleski mehed teega hädas.

Ei saa läbikäigutee puudusel kuhugi piima panna.

Meleski ümbruse põllupidajad on tõelises hädas oma karjasaaduste müügiletoimetamisega. Kuigi siin hulk talusid, ei jatku sellest siiski isegi seisewa meierei ülewalpidamiseks. Lähem piimaühisus on küll Lätkalu-Lalsi piimaühing, mis otsejoones just kaugel ei asu. Praegu ei saa aga ka seda meiereid kasutada, sest puudub juurdepääsutee.

Juurdepääsutee ehitamine endast ei oleks just wäga raske. On ju Lalsi-Lätkalu meierei juurest Kolga-Jaani-Meleski maanteele waid kolm kilomeetrit. Praegust wahemaad lühendaks aga see kolmekilomeetriline teejupp rohkem kui kuus kilomeetrit.

Ent näib, et selle kolmekilomeetrilise teejupi ehitamine, mis wõimaldaks mitmekümnele majapidamisele oma saaduste turuletoimetamise, käib wastawatel wõimudel täiesti üle jõu. Juba mitu aastat on Meleski mehed kulutanud maawalitsuje teedeosakonna juhataja kabineti ukii, ent wastus on alati üks ja sama — eks tulewikus näe. Samal ajal aga ehitatakse mitte kellelegi tarwis minewaid kiwiteid „äiade" uste ette.

Maawalitsusega pea ühel arwamisel näiwad asuwat ka kohapäälsed wallaisad. Säälgi ei ole kuigi aktiiwselt wälja asutud mainitud tee ehitamise kiirendamiseks, waid töötatakse mingi iiklikku jonni pärast sellele koguni wastu.

Sel ajal aga, kui maawalitsus ja wallaisad Meleski tee arwel „politikat" teewad, on suunitud meleiklased tegema isiaisade wiisil kodus kauji sees wõid!

Soosaare põllumehe wäljawaated.

Wiljakasw rahuloldaw — põllumehe meeleolu hää.

Tänawu kewadel wõidi põllutööga warakult alguse teha. Kewadised ilmad olid ilusad, töö edenes jõudsasti ja heinamaad ning wäljad läksid kiiresti haljendama. Suwiste pühiks oli enamjagu suwewilja juba maas. Siis aga muutusid ilmad jahedaks ja wihmaks, mis wiljakaswu kinni pidasid.

Suwewili wäetatud maadel kaswab lihawalt. Hiljemad wiljad ja lina on kehwemad. Rukis on igas kohas pea erandita hää. Saagi loorused keskmised.

Praegu on heinategemine käsil. Hein on luhas ja põllul hästi kaswanud, kuna sooheinamaadel alla keskmise saagiga tuleb arwestada.

Nedades õitsesid wiljapuud rikkalikult. Kiriseid aeg oli kõigiti soodus, kuid siiski on rohkesti sõõdikuid. Marju on pöösasrel tublite. Jõeäranis rikkalikult kaswawad aiamaasikad.

Piimaneiereides on piimahulk suurenenud. Piimakarja pidamine on pää sisseteleku allikaks.

Põlluharijate meeleolu on rõõmsaks muutunud. Põllunwili kaswab korralikult ja kui ilmad edaspidiist tööd ei takista, wõib käesolewa aastaga rahule jääda.

Ruia „mäestõstus" hoos.

Kõiki töösoowijaid ei suudeta ära mahutada.

Ruia teehitus, mis algas juba warakewadel, läks hoogu alles siis, kui talumeestel külwiaeg mööda oli.

Ruia-Abja teel töötawad iga päew 10—15 hobusemeest ja 20—25 jalameest hr. Gesleri juhatusel, kuna Ruia-Polli liinil asi hoopis elawam on. Siin wõib tihti 100—150 hobusemeest ja kaugelt üle 200 jalamehe töös näha. Et mahutada rohkem töölahtrjaid, algab lähemal ajal töö ka kolmandal mäel, sest muidu tuleb töötahtrjaid igal hommikul suur hulk tagasi saata.

Jalgrattaga otsa.

Wanainimene jäi jalgratta alla. 1. juulil jäi Paistu surmaia juures jalgratta alla 81-aastane Elts Karu. Minnes surmaiale, sõitis keegi rattamees tugewa hooga temale järele ning siis selga, paisates wanakese teelt kõrwale põllule, kus ta oma nina ja otsa katki löi. Selgasõitmisega põrutati wanakesel ka teist külge tugewasti. Selgasõitjat wanake ei tunnud, kuid keegi päältnägija ütles selle rattanumbri olewat 444.

Koorejaam Suislepas

ei olc weel walmis.

Koorejaama ehitamine Wana-Suislepa Roosepile ei lähe nii ruttu, kui seda ehitajad arwasid. Nii pidi koorejaam 1. juuliks walmis olema, kuid praegugi pole ta weel walmis. Ehituse walmimise hilinemise põhjuseks olid sekeldused krundiga. Praegu asub koorejaam oma endises ruumis W.-Suislepa Waresel.

Rändaw rätsep,

kes terwe Euroopa läbi rännanud.

Wiljandi walda R. külla tuli keegi rändaw rätsep J. T. ja jäi sinna peatuma. Mees teeb töisugu rätsepatööd ja on end sellest ametist elatades terwe Euroopa läbi rännanud.

Eestis on ta iseseiswuse ajal esimest korda. Tündinud ja üles kaswanud on ta Wenemaal. Räägib 6 keelel. üle kõige kiidab ta rändaja elu.

Kaotas warbad.

Uue-Suislepa walla üle-Nopsi rentnik J. Taul löi haoraimise juures kirwega endale kaks warwast maha. Õnnetu wiidi Tõrwa arsti juurde, kes mehel haawad kinni nõelus.

Äri jalgratastega.

Kriminaalse minewikuga noormees tüsfab ärimehi.

Keegi Kõo walla U. küla noormees on ostnud mitmelt ümbruskonna ärimehelt jalgrattaid järelemaksuga, makstes esialgu 10 krooni jalgratta eest osamhinnats sisse. Niiwiisi sadud rattad on noormees ära müünud, saades ilusa wahekasu, sest rattad maksawad kaugelt üle 100 krooni. Nüüd on ärimehed hakanud noormehelt rataste hinda nõudma, kuid wiimane ei tee sellest asjagi, käib waid nõuda kohtuga. Kuid mingit warandust tal pole ja ärimeestel tuleb seega lihtsalt omast ilma jääda. Et noormees weidi wälimust ja hää juuwärgi omab, on ta ärimeeste usaldust omal ajal wõitnud, kuid nüüd juuab teda igaüks, seda enam, et ta on kriminaalse minewikuga isik.

Ado Tõllasepa juubel.

Tuntud endine Wiljandi ärimees 60 aast. wana.

Wiljandi Kangilaskilt wõrsunud tüse ärimees.

Ado Tõllasepp mälestab kolmapäewal, 10. juulil oma 60 a. sünnipäewa.

A. Tõllasepp sündis 1869. Wiljandimaal Wana-Wõidu wallas Kangelaske talu perepojana. Alghariduse sai ta sama walla- ja Wiljandi kihelkonnakoolis. Pääle selle jätkas õppimist erateel Wiljandis. Tutwunes Tartus dr. Hermani juures raamatu- ja kirjastusäri tegewusega ja oli kaunemat aega H. Leokese raamatukaupluses tegew.

1896. awas ta Wiljandis oma raamatu- ja kirjutustarbete äri; hiljem ka trükikoja ja laenuraamatukogu. Kirjastas hulk kooli- ja teisi raamatuid. 1905.—1908. andis ajalehi „Rahwaleht" wälja, mis hiljemini „Wiljandi Teatajale" (nüüd „Sakala") üle läks. Oma äritegewuse kõrwal wõttis ta seltsielust elawalt osa, küll laulukoorides ja näitelawal, juhatades kauemat aega sega- kui ka puhtpillide orkestrit ja mängides ise mitmes asjaarmastajate orkestris kaasa. Pääle selle oli ta juhatuse liikmena tegew „Wabaduse", „Koidu" ja tuletõrje seltsis. Ka oli ta Krediit ühisuse asutaja ja nõukogu liige. Samuti on ta Wiljandi linawabriku asutaja ja kauaaegne juhatuse liige.

1918. a. lõpul asus Tõllasepp Tallinnasse elama, kus ta mitme ettewõtte asutajaks ja nende tegewuse juhtimisel ametis on.

Juubilar wiibib oma perekonnaga praegu Narwa Jõesuus suwitamas.

Surma läbi lahkunud õpetajat ja kaasõpetajat

Margarethe Beckmann'i

mälestawad

Wiljandi Eesti Haridusseltsi tütarlaste gümnaasiumi õpilased ja õpetajad.

Matuselehti

trükib ja leinalintidele

:=: päälkirju walmistab :=:

Sakala Trükikoda

Wiljandis, Lossi tän. 22,

postkast 32, telefon 2-31.

Kõik riiklikult mõtlejad kodanikud peaksid oma majad, masinad, loomad ja teised materjaalsed warad kinnitama

tule-õnnetuse wastu

Eesti Omawalitsuste Kinnitusseltsis „Oma" sest, et „Oma" on omawalitsuste s. o. rahwa enese kinnitusettewõte ja kõik tema tegewusest saadud tulu läheb omawalitsuste kaudu rahwale tagasi.

Seltsi juhatus: Tartu, Lihatürg nr.7
Kõnetraadid 3-44 ja 5-62

Agentuurid igal pool

Uue-Põltsamaa masinatarwitajate ühing wajab wilunud

mootorist-masinisti

naftamootori „Buldog" päale. Palk kokkuleppel. Kauplemine juhatuse koosolekul, 14. juulil kell 4 p. l. Mällikweres, Rehe talus hr. J. Mändi ruumes.

Juhatus.

Nõudke ainult kuulsaid

Austria wikateid

märgiga „Postpasun" ja Ludwig Zeitlingeri „Leonstein". Saadawal suurel ja wäiksel arwul pudu- ja teraskaubalaost

Markus Fürst — Wiljandis,

Tartu tn. 13, tel. 117, Sakala Panga majas.

Sakala Pank

Lossi tän., oma majas, telefonid: 3 ja 14

Sakalamaa suurem ja wanem rahaasutus

Põhikapital Kr. 250.000.—

Wõtab raha hoiule ja maksab kõigekõrgemat prots.
Annab laenusid wekslite, obligatsioonide ja muude kindlustuste wastu.
Ostab ja müüb wälisraha.
Saadab raha igasse kodumaa linna ja alewisse, kus rahaasutused olemas.
Toimetab kõiki muid pangaoperatsioone.

Panga juures kinnitus a-s. „Eesti Lloidi" pääagentuur

Kasutage

wõimalust hää ja nägusa trükitöö saamiseks soodsa hinnaga

Sakala Trükikojas.

Wiljandis, Lossi tän. 22, telefon 2-31, postkast 32

Lossi tän. 19

poeruum wälja üürida (endine moeäri). Küsida Wäike-turu tän. 1 majaomanikult.

Nimekaarte

suures walikus soowitab

Sakala Trükikoda,
Wiljandis, Lossi tän. 22

Teadaanne.

Wiljandi maawalitsuse ehitus-teedeosakond teatab, et Suure-Jaani-Kaansoo teel asuwast Wanaõue sillast on ehitustööde tõttu ülesõit

ajutiselt suletud

9. juulist kuni 13. juulini s. a.

Ehitus-teedeosakond.

---

15. maist 1929. a. maksma pandud

Suwine sõiduplaan

kõikide laia- ja kitsaroopaliste raudteede ja autobuse liinide kohta.
:::: Hind 15 senti. ::::

Müügil „Sakala" talituses
Wiljandis, Lossi tänaw nr. 22.

Teadaanne.

Esmaspäewal, 8. juulil jõuawad kohale head kuiwad

wälismaa rukkid.

Müük suurel ja wäikesel arwul laoust
Tartu tän. 7, „Tulu".

Põllutööliste palgaraamatuid

soowitab

Sakala trükikoda
Wiljandis, Lossi tn. 22. Telefon 231.

Tartus

on „Sakala" äriruumbrii müügil äldises ajakirjanduskontoris. Rüütli tän. 11.

Majandusliselt raskel ajal

on igal seisukorda õieti hindajal kodanikul tungiv tarvidus alalise ühenduse järele muu ilmaga. Vaikses üksinduses teotsedes ei talita õieti ükski kodanik majandusliselt raskel ajal, kui ta elab vaid omaette ja muu maailma elust väljagi ei tee. Samuti kui sõdade ajal, nii ka majandusliste raskuste ajajärgul omab ülima tähtsuse kiire ja täpne informatsioon. Sel alal on ületamata vana „SAKALA", mis on igal pool tunnustust leidnud, kui parimaid ajalehti Eestis ja sellena kõikjal on saanud otsituks ja igatsetavaks. Ilma „SAKALA'ta" elate kui kotis, ajaga kaasas sammute ja majanduslikud raskused võidate aga ainult siis, kui teil on majas „SAKALA", sest kõikides raskustes on olnud ja jääb kõikidele

parimaks sõbraks „Sakala"!

Raamatupidamist

kahekordse itaalia ja ameerika süsteemi järele, kaubandusrehkendust, kirjawahetust, kiirkirja ja masinakirja õpetan kiirelt ja põhjalikult igale soowijale üksikult ja gruppides.

End. kaubandusk. inspektor
Arthur Lieberg,
Wiljandis, Ilmarise tän. 33.

End. õpilastest on kohtadel: mitmed pangadirektorid, päraamatupid. pankades, suurtes kaubandusliikudes ja tööstusliikudes ettewõtetes kassapidajad, korrespondendid ja muud ametnikud omawalitsustes ja ühistegel. asutistes.

Kraawikaewamise-

tööd

wälja anda Wiiratsi mõisas.

Suuremal arwal tarwis

mullatööliste

magistraali kaewamiseks. Korterid saadawal, toiduained kohal. Tulla Wana-Kariste Kiwisilla tallu Lähemad jaamad Abja ja Halliste.

Kamalipiimaühisus, Wana-Karistes Pärnumaal, wajab

meieri-õpilast

Lähemalt koha pääl.

Linna ligidale tallu tarwis

lapsehoidjat,

kes ka söögikeetmist tunneb. Teatada hr. Sternbergi kaupl. Lossi tän.

Grammofone ja plaate

müüb odawasti alla oma hinna

A. Tõllasepp'a kaupl.
Wiljandis, Tartu tn. nr 9.
Telefon 275.

Wajatakse

heinatööliste

ja kaupa tehakse Paistu apteegis.

Härrad ja prouad!
Wõimaldage kahele wiisakale neiule mingisugust

teenistust

Oleme ainelises kitsikuses. Kiriad jaate s. l. talit. „Töö ja lootus" all.

Masinisti

iseseisvalt pääle ja kolme abimasinisti tarwis.

Müüa 32 tolli masin sorteeriga, Uue-Kariste, Piiskop — telefon 5.

Tüdrukut

kohe tarwis koduste talituste pääle. Tulla keskmädalal Põllumeeste seltsi hoowimehe juurde kell 10 homm.

Korralik keskealine naisterahwas soowib

kohta

maale koduse talituse pääle, wõib ka karjaseks. Järele küsida Jakobsoni tän. 48. Katariina Taari korterist.

Klaas mooſipurke

igas suuruses soowitab wabriku hinnaga suurel ja wäikesel arwul.

M. Perlman
Suureturu ääres

Tarwis

teenijat-tüdrukut

maale linna lähedale, kes ka loomi talitab ja keeta oskab. Ilmuda kaupa tegema Wiljandisse Kommunaal-Hot. tuba nr. 5, neljap. 11 juul. kell 12—1 p.

1- ja 2- toaline

korter

Wilja tän. nr. 6 ja 2-toaline Risti tän. nr. 4 wälja üürida.

---

1 wõi 2

tuba

preilile wõi härrale wälja üürida, mööbliga wõi ilma Jakobsoni tän. nr. 19. teisel korral.

Tuba

üürile anda Uus tän. 10-5, (teisel korral).

Kadunud

noor hagijas, must, kollased käpad, küljel, ligi kaela üksikud walged karwad, rihm kaelas, nimi „Kimm". Ostmise ja hoidmise eest hoiatan. Teadustada Kolga-Jaani, Wõisiku Reial.

Rätsep Jüri Taari

töökoda

asub Koidu tän. 4,

Rataste majas.

Tellimused tellija kui ka oma riidest.

Ruumikas ilus

korter

koos tuba, köök ja kardero-obe, üürile anda. Elektri sisseseade, omaette sissekäigud. Lembitu ja Köhleri pst. nurgal 9. Uue wangimaja taga.

Wajan

tuba

möõbliga, soowitaw kalliga. Teadustada postkast 21.

Wälja üürida

möbl. tuba

intelligent isikule wanas linnajaos käidawas kohas. Küsida s. l. talit.

Häid

wikateid

mitmes pikkuses 50 snt. tükk ja tõrwaluiske 8 senti tükk saada Tartu tän. 8 hoowimajas.

Wäheldane

maja

müüa uuslinnas wäga ilusal kohal. Lähemaid teateid saab Tartu tän. 18 „ERA" esindajalt.

Heina

poolekstehta annab Sürgawere Wõistre Tamme Luhaär.

Raadio.

TEISIPÄEVAL, 9. JUULIL.

Tallinn. 15.30—16.30 grammofonimuusika. — 19 konts. Trio. Vallace: Maritana, avamäng. Moszkovsky: Kontsertvalss. Drigo: Talismann, süit. Grossec: Gratsiöö gavott. Albert: Kirsi õied, interm. Czibulka: Liebestraum nach dem Ball. Verdi: Rigoletto, fantaasia. Monfred: Vana hää aeg, gavott. Dixon: Charlestoni paraad. Marss. — Vahepääl solist bariton hr. G. Laupmann: a) Türnpu: All hauas; b) Rimski-Korsakov: Varjagi laul oop. „Sadko"; c) Stolõpin: Kalevite kangem poega. — 21 van. ltn. Laguse loeng. — 21.30 päevauudised.

Berliin. 12 ja 15 grammof. — 16.10 sõnal. — 18.30 ajav. muus. — 19.40 raamat. tund. — 21 kuuldem. „Hokuspokus."

Daventry exp. 17 ork. konts. — 18.30 lastetund. — 19.30 kerges. muus. — 22 kirju õhtune eesk. — 23.15 tantsum.

Helsingi. 19.10 Lahti. — 19.45 kõne. — 20.05 Lahti.

Lahti. 12.05 konts. — 19.10 presse. — 19.20 ork. konts. — 19.45 kõne. — 20.05 konts. — 20.15 laule. — 20.45 tantsum. — 21.45 päevauudis. — 22.15 sõjav. muus. restoranist.

Riia. 12.40 raadiotehn. kõne. — 20 sinf. konts. — 22 ilmateated.

Viin. 12 konts. — 14.05 sõnal. — 17 päälel. konts. — 19.05 kõned. — 20.50 konts. — 22 laule. — 22.30 mandol. orkester.

Kattowitz. 17.30 ja 18 grammof. — 19 muus. — 20 mitmesugust. — 20.50 ülekanne ooperist. — 23 tantsum.

Stokholm ja **Motala.** 19 lastet. — 19.30 grammof. — 21 konts. — 21.55 kõned. — 23.10 ajav. muus.

Moskva. 11.15 päevauud. — 16.30 rahvapärane muus. — 19.30 sõnal. eesk. — 21 talup. konts. — 23.40 presse.

Praaga. 12.30 grammof. — 13.05 sõnal. — 17.10 kõned. — 18.50 saksa eesk. — 21 „Armastuse komöödia", naljam. — 22 laule. — 22.30 klaveriettek.

Budapest. 10.15 trio konts. — 12 puhkp. — 12 sõnal. — 13.05 konts. — 16.30 muinasj. — 18.15 kergesis. muus. — 20 grammof. — 21 kuuldem. — LõpukÄ mustlasmuus.

KOLMAPÄEVAL, 10. JUULIL.

Tallinn. 19 lastetund. — 19.30 kontsert. Trio. Auber: Must Domino, avamäng. Ketelby: Persia tuul, interm. Valdteufel: Ära unusta mind, valss. Piquet: Türgi sinises aias. Becker: Bubi, intermetso. Blättermann: Ballet-Divertissment. Schrock: Gasch (mazurka). Popy: Süite-Balle. Bizet: Hispaania serenaad. Marss. — Vahepääl solist viiulil hr. M. Kiirats. — 21 dr. med. Lellep: Välismõjud rahva hingeelule. — 21.30 päevauudised.

Berliin. 12 ja 15 grammof. muusika. — 17 sõnal. eesk. — 18 lastele. — 20 sõnal. — 21.30 õhtune ajav. — 23.30 tantsumuusika. — 1.30 öömuusika.

Daventry exp. 16 kontsert. — 18.30 lastetund. — 19.30 tantsumuusika. — 20 kerges. muusika. — 20.40 kuuldemäng. — 21.30 kontsert — 23.15 ja 24 tantsum.

Helsingi ja **Lahti.** 12.05 konts. — 12.30 sõnal. — 19.35 ork. kontsert. — 20.10 mandol. konts. — 20.40 laule. — 21.20 kontsert. — 22.15 sõjav. muusika.

Riia. 18 grammof. — 19 sõnaline eesk. — 20 sinf. kontsert. — 22 tantsumuusika.

Viin. 12 muusika. — 17 päälel. kontsert. — 19 kõned. — 21 Tshehovi õhtu. — 22.05 cello.—Lõpuks kerges. õhtukonts.

Kattowitz. 17.30 grammof. — 20.20 sõnaline.

Stokholm ja **Motala.** 19 lõõtspilli muusika. — 19.30 sõnaline. — 20 grammof. — 21 „Q", komöödia. — 22.40 tantsumuusika.

Moskva. 11.15 päevauudised. — 11.30 sinf. konts. — 17 sõnal. — 21 kontsert. — 23.40 presse.

Praaga. 12 grammof. — 13.05 sõnaline eeskava. — 18.45 saksa eeskava. — 20.05 kontsert.

Budapest. 10.15 kontsert. — 18.45 ork. kontsert. — 20.45 kontsert. — 22 konts. — Lõpuks mustlasmuusika.

Wiljandi turg

Lihaturg:		
Sealiha, seawiha	115—130	s. kg
Eluswasikad	900—2000	s. t.
Eluslambad	1000—1800	„
Põrsad ü. 6 n.	1500—3000	„
Põrsad a. 6 n.	1000—1500	„
Kanad, elusad	100—200	„
Kanad, tapetud	125—200	„
Haned, elusad	400—500	„
Haned, tapetud	—	„
Pardid, elus	300—350	„
Pardid, tapet.	—	„
Karnides:		
Seapekk, wärske	170—185	s. kg
Seapekk, soolat.	190—200	„
Sealiha	125—150	„
Sea pää ja jalad	75— 80	„
Suitsuliha	160—175	„
Suitsupekk	190—215	„
Loomal. praeks	115—125	„
Loomaliha, supiks	75— 85	„
Wasikaliha	50— 75	„
Lambaliha	75—100	„
Kalaturg:		
Sudakad	135—145	s. kg
Haugid	40— 50	„
Latikad	25— 40	„
Ahwenad	25— 30	„
Suitsu angerj.	375—400	„
Suitsu latikad	40— 50	„
Wärsk. sepikalad	15— 18	„
Kilud	—	„
Soolaräimed	—	„
Wärsked tindid	—	„
Suitsutindid 10 t.	—	„
Wärskeräimed	12— 15	„
Suitsuräimed 10 t	4— 6	„
Heeringad, suitsu	8—10	s. tk.
Sutt	—	s. p.

Wili ja wiljasaadused:		
Odrad	14—15	s. lt.
Kaerad	12—14	„
Kruubid	34—35	„
Tangud	26—28	„
Kamajahu	43—45	„
Nisujahu	38—44	s. kg
Odrajahu	34—36	„
Segajahu		
Aia ja juurwili:		
Kartulid kott	400—450	s.
Wärsked kartulid	30—50	lt.
Kuremarjad	30—35	s. lt.
Lillekapsad	10—30	s. p.
Kapsad	8—15	s. p.
Kaalikad	6—10	s. t.
Hapu kurgid	—	„
Peedid	—	„
Wärsked kurgid	10—60	„
Supijuured	5— 6	s. t.
Sibulaid	4— 5	s. t.
Redised	5— 8	„
Salatid	3— 5	„
Porgandid	8—10	s. lt.
Hapukapsad	18—20	„
Metsamaasikad	40—50	„
Aiamaasikad	65—70	„
Mustad sõstrad	—	„
Punased sõstrad	—	„ s.
Pohlakad	—	„
Piim ja piimasaadused		
Rõõskpiim	13—15	s. lt.
Kohupiim	20—22	„
Hapupiim	7— 8	„
Wõi	200—235	kg.
Juust	—	„
Kanamunad	9—12	s.
Heinaturg:		
Ristikhein	7— 8	s. kg.
Aasahein	6— 7	„
Põlluhein	—	„
Põlluoõbk	3— 4	„

Vastutav toimetaja E. Laarman. Trükitud SAKALA TRÜKIKOJAS, Viljandis. Väljaandja SAKALA KIRJASTUSÜHING.